

**UCHWAŁA NR XXV/367/2014
RADY GMINY DOBRZCZ**

z dnia 7 maja 2014 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025

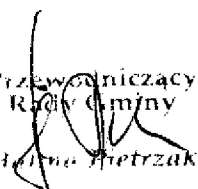
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013r. poz. 594, 645, 1318 oraz z 2014r. poz. 379) Rada Gminy Dobrcz uchwala, co następuje :

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Strategię Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XIII/141/99 z dnia 30 grudnia 1999r. w sprawie zatwierdzenia strategii rozwoju Gminy Dobrcz.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrcz.

§ 4. Uchwała wchodzi z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy
Halina Pietrzak

UZASADNIENIE

Strategia Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 jest dokumentem określającym główne kierunki rozwoju w kontekście perspektywy finansowej 2014-2020.

Dokument zawiera syntetyczną diagnozę obszaru funkcjonalnego Gminy w zakresie społeczno-ekonomicznym i analizę SWOT. Opracowanie obejmuje koncepcję funkcjonowania Gminy Dobrcz na najbliższe lata ze wskazaniem priorytetów, celów ogólnych i szczegółowych, proponowanych działań oraz zidentyfikowanych zadań do realizacji. Ponadto dokument odnosi się do spójności i zbieżności z obowiązującymi zewnętrznymi i wewnętrznymi opracowaniami na szczeblu gminnym, regionalnym i krajowym.

Główne założenia Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 wypracowane zostały podczas warsztatów strategicznych przez specjalnie powołane Zespoły ds. opracowania Strategii. Do zespołów zaproszono lokalnych liderów oraz przedstawicieli różnych środowisk i grup społecznych ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych i instytucji kulturalnych. Ważnym elementem procesu tworzenia Strategii były konsultacje społeczne. W celu dokładnego zbadania potrzeb, oczekiwań i preferencji społeczności lokalnej procedura uspołecznienia dokumentu zakładała bezpośredni udział mieszkańców. Takie rozwiązanie umożliwiło wszystkim zainteresowanym aktywny udział w kreowaniu kluczowych dla Gminy kierunków rozwoju.

Strategia rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025

Opracowana przez Annę Kutkowską przy współpracy z liderami społecznymi

Dobrcz maj 2014r.

Spis treści

Rozdział 1	2
Metodyka pracy nad strategią	2
Kultura.....	14
Czytelnictwo.....	16
Sport.....	20
Zespół spraw gospodarczych, zagospodarowania przestrzennego i rozwoju	33
Zespół oświatowo-kulturalny	36
Zespół społeczno- zdrowotny	40
Zespół ochrony środowiska.....	43
Zespół ds. bezpieczeństwa	45
Zespół ds. Informatycznych.....	47
Podsumowanie pracy zespołów	49
Priorytet 1 Nowoczesna gmina – cel 1 rozwój gminy poprzez wykorzystanie dobrego położenia i istniejących zasobów.....	51
Cel szczegółowy nr 2- zwiększenie atrakcyjności gminy jako dobrego miejsca do spędzania wypoczynku i zamieszkania	54
Cel szczegółowy nr 3 – Zwiększenie atrakcyjności Dobrcz jako dobrego miejsca do inwestowania.....	54
Priorytet 2 Przyjazne i bezpieczne środowisko- Cel ogólny zwiększenie świadomości ekologicznej i poczucia bezpieczeństwa	55
Cel szczegółowy nr 1 – Zwiększenie działań mających na celu ochronę środowiska.....	55
Cel szczegółowy nr 2- Poprawa poczucia bezpieczeństwa w gminie	56
Cel szczegółowy nr 3 – Zwiększenie świadomości ekologicznej.....	56
Priorytet 3 Rozwinięte społeczeństwo	57
Cel ogólny nr 3 Poprawa jakości życia mieszkańców na wsi.....	57
Cel szczegółowy nr 2 – Zwiększenie poziomu edukacji wśród dzieci i młodzieży-.....	59
Cel szczegółowy nr 3 – Zwiększenie form opieki nad osobami zależnymi.....	60
Rozdział 7	61
System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025	61

Rozdział 1

Metodyka pracy nad strategią

Prace nad strategią rozpoczęły się po podjęciu Uchwały Nr XV/151/2012 Rady Gminy Dobrcz z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie: podjęcia prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz. Następnie Wójt Gminy Dobrcz wydał następujące Zarządzenia:

- Zarządzenie nr 3/2013 Wójta Gminy Dobrcz z dnia 8 stycznia 2013r. w sprawie: zasad, trybu i harmonogramu opracowania Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025;
- Zarządzenie nr 4/2013 Wójta Gminy Dobrcz z dnia 8 stycznia 2013 w sprawie: powołania zespołów zadaniowych ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz i wyznaczenie koordynatora oraz ustalenie Regulaminu prac poszczególnych zespołów

Po analizie bieżących dokumentów powołano następujące zespoły:

1. Zespół spraw gospodarczych, zagospodarowania przestrzennego i rozwoju;
2. Zespół oświatowo-kulturalny;
3. Zespół społeczno-zdrowotny;
4. Zespół ochrony środowiska;
5. Zespół bezpieczeństwa gminy;
6. Zespół społeczeństwa informacyjnego

Zespoły pracowały w formie warsztatowej na przestrzeni lutego i marca 2014. Każdy z zespołów odbył trzy sesje warsztatowe. Na warsztatach określono mocne i słabe strony, zdefiniowano cele oraz wskazano zadania do realizacji.

Rozdział 2

Zgodność strategii rozwoju gminy z dokumentami krajowymi

Strategia Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu Gminy, określającym obszary, cele i kierunki rozwoju, w przestrzeni prowadzonej przez władze Gminy. Uwzględniając obowiązujące zasady rozwoju regionalnego w Polsce (tzw. nowy paradygmat rozwoju regionalnego) oraz wyzwania, przed jakimi stoi Gmina Dobrcz, Strategia uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej.

Największymi atutami Gminy Dobrcz są położenie przy istotnych szlakach komunikacyjno-transportowych oraz atrakcyjne zasoby przyrodnicze i rolnicze. Dobre skomunikowanie ze

stolicą województwa oraz zachowana tradycja kulturowa mieszkańców gminy, również stanowią o jej możliwościach rozwojowych. Poprzez swoje walory środowiskowe i komunikacyjne, obszar gminy może stanowić atrakcyjne miejsce dla nowego osadnictwa oraz potencjalny teren turystyczno-rekreacyjny. Wykorzystanie tych szans powinno stać się w najbliższej przyszłości jednym z najważniejszych wyzwań, stojących przed całą wspólnotą samorządową. W tym kontekście, u podstaw realizacji celów i kierunków interwencji Strategii leży nawiązywanie współpracy pomiędzy Gminą a sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego, sektorem gospodarczym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami. Wyzwanie to sprawia, iż Strategia Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 zawiera zadania będące w kompetencjach innych szczebli samorządowych i partnerów gospodarczych oraz społecznych, którzy aktywnie włączyli się w budowanie jej założeń. W systemie zarządzania polityką rozwoju, Strategia pełni kluczową rolę, jako generalny plan postępowania władz samorządowych, partnerów gospodarczych i społecznych, którzy mogą się na nią powoływać w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz w oparciu o nią budować własne plany strategiczne. Dzięki temu dokument ten jest również narzędziem kierowania i intensyfikowania współpracy z partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi w układzie zarówno lokalnym, jak i ponadlokalnym. Tworzenie partnerstw na etapie realizacji poszczególnych kierunków interwencji niniejszej Strategii, będzie miało kluczowe znaczenie dla rozwoju Gminy, w tym również w związku z pozyskiwaniem zewnętrznych środków finansowych. Realizacja wyzwań rozwojowych Gminy Dobrcz będzie się wiązać z podejmowaniem współpracy pomiędzy samorządami wszystkich szczebli, instytucjami państwowymi, partnerami społecznymi i prywatnymi.

Strategia Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 jest spójna z priorytetami i celami dokumentów szczebla krajowego i regionalnego, tj. *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie; Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2030 r.; Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r.; Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2020 r.*; krajowych strategii sektorowych oraz *Strategii Rozwoju Województwa do roku 2020 Plan modernizacji 2020+*.

Rozdział 3

Ogólna charakterystyka

Gmina Dobrcz leży w północno-wschodniej części powiatu bydgoskiego w województwie Kujawsko-Pomorskim. Zamieszkuje ją 10.611 osób i liczy ona 13041 ha. Gmina podzielona jest

na 21 sołectw.

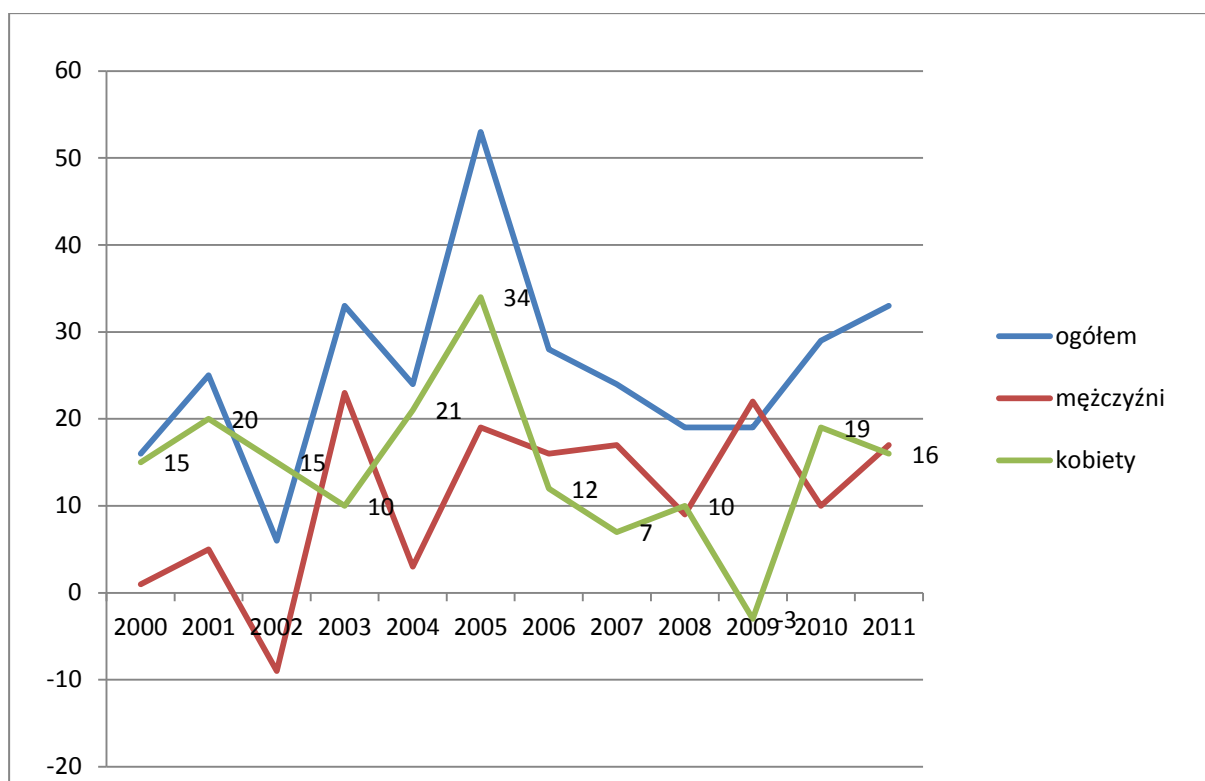
Przez teren Gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne: magistrala kolejowa łącząca Ślask z Portami oraz droga krajowa z Wybrzeża Gdańskiego do Bydgoszczy i dalej do Poznania i Wrocławia. Przyczynia się to, obok bliskości dużej aglomeracji bydgoskiej, do rozwoju szeregu zakładów usługowych i produkcyjnych, zmieniających stopniowo rolniczy charakter Gminy na najbardziej obecnie pożądaný – wielofunkcyjny.

3.1 Demografia

Tabela nr 1- Demografia z podziałem na płeć i grupy wiekowe

Ludność	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stale miejsce zameldowania												
ogółem	8654	8711	8764	8865	9000	9138	9253	9380	9565	9782	10184	10396
mężczyźni	4277	4296	4307	4362	4415	4484	4531	4621	4722	4832	5081	5195
kobiety	4377	4415	4457	4503	4585	4654	4722	4759	4843	4950	5103	5201
faktyczne miejsce zamieszkania												
ogółem	8690	8738	8749	8860	9003	9162	9271	9388	9561	9745	10184	10396
mężczyźni	4281	4308	4308	4364	4422	4496	4533	4624	4709	4807	5081	5195
kobiety	4409	4430	4441	4496	4581	4666	4738	4764	4852	4938	5103	5201
Ruch wg. płci												
urodzenia żywe												
ogółem	94	97	89	101	100	131	101	119	120	114	117	112
mężczyźni	45	45	40	57	48	64	51	62	65	64	61	61
kobiety	49	52	49	44	52	67	50	57	55	50	56	51
zgony ogółem												
ogółem	78	72	83	68	76	78	73	95	101	95	88	79
mężczyźni	44	40	49	34	45	45	35	45	56	42	51	44
kobiety	34	32	34	34	31	33	38	50	45	53	37	35
zgony niemowląt												
ogółem	1	0	4	2	2	1	0	0	0	1	0	1
mężczyźni	1	0	2	1	1	1	0	0	0	0	0	1
kobiety	0	0	2	1	1	0	0	0	0	1	0	0
Przyrost naturalny												
ogółem	16	25	6	33	24	53	28	24	19	19	29	33
mężczyźni	1	5	-9	23	3	19	16	17	9	22	10	17
kobiety	15	20	15	10	21	34	12	7	10	-3	19	16
Ludność wg grup wieku i płci												
ogółem												
ogółem	8690	8738	8771	8860	9003	9162	9271	9388	9561	9745	10184	10396
mężczyźni	4281	4308	4313	4364	4422	4496	4533	4624	4709	4807	5081	5195
kobiety	4409	4430	4458	4496	4581	4666	4738	4764	4852	4938	5103	5201

Wykres nr - 1 Przyrost naturalny na przestrzeni lat 2000-2011

Wykres pokazuje, że gminie w dwóch latach tj. 2002 i 2009 wystąpił ujemny przyrost naturalny obecnie jest on dodatni. Patrząc jednak na obecną grupę 50- 54 mamy 747 osoby za dziesięć lat grupa ta wejdzie w stan nieaktywności zawodowej a grupa, która obecnie jest w wieku 15-18 – liczy 718 osób, która może zasilić rynek pracy. Jeszcze gorzej wygląda to w grupie 10-14 gdzie mamy tylko 606 osoby. Jednak jest to tendencja dla całego kraju i tylko polityka prorodzinna rządu może zmienić negatywne skutki ogólnego niżu demograficznego.

Tabela nr 2- Dane na temat struktury osadniczej gminy Dobrcz dane na 31.12.2013

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1.	Aleksandrowiec	99
2.	Aleksandrowo	171
3.	Augustowo	208
4.	Borówno	590
5.	Dobrcz	1521
6.	Gądecz	281
7.	Hutna Wieś	39
8.	Karczemka	81
9.	Karolewo	122
10.	Kotomierz	1020
11.	Kozielec	188

12.	Kusowo	452
13.	Magdalenka	109
14.	Marcelewo	73
15.	Nekla	269
16.	Pauliny	176
17.	Pyszczyn	132
18.	Siенno	686
19.	Stronno	837
20.	Strzelce Dolne	202
21.	Strzelce Górne	660
22.	Suponin	163
23.	Trzebień	277
24.	Trzeciewiec	483
25.	Trzęsacz	241
26.	Włóki	235
27.	Chełmszczonka	7
28.	Wudzyn	799
29.	Wudzynek	327
30.	Zalesie	112
31.	Karczemka	82
32.	Zła Wieś	15
Razem		10611

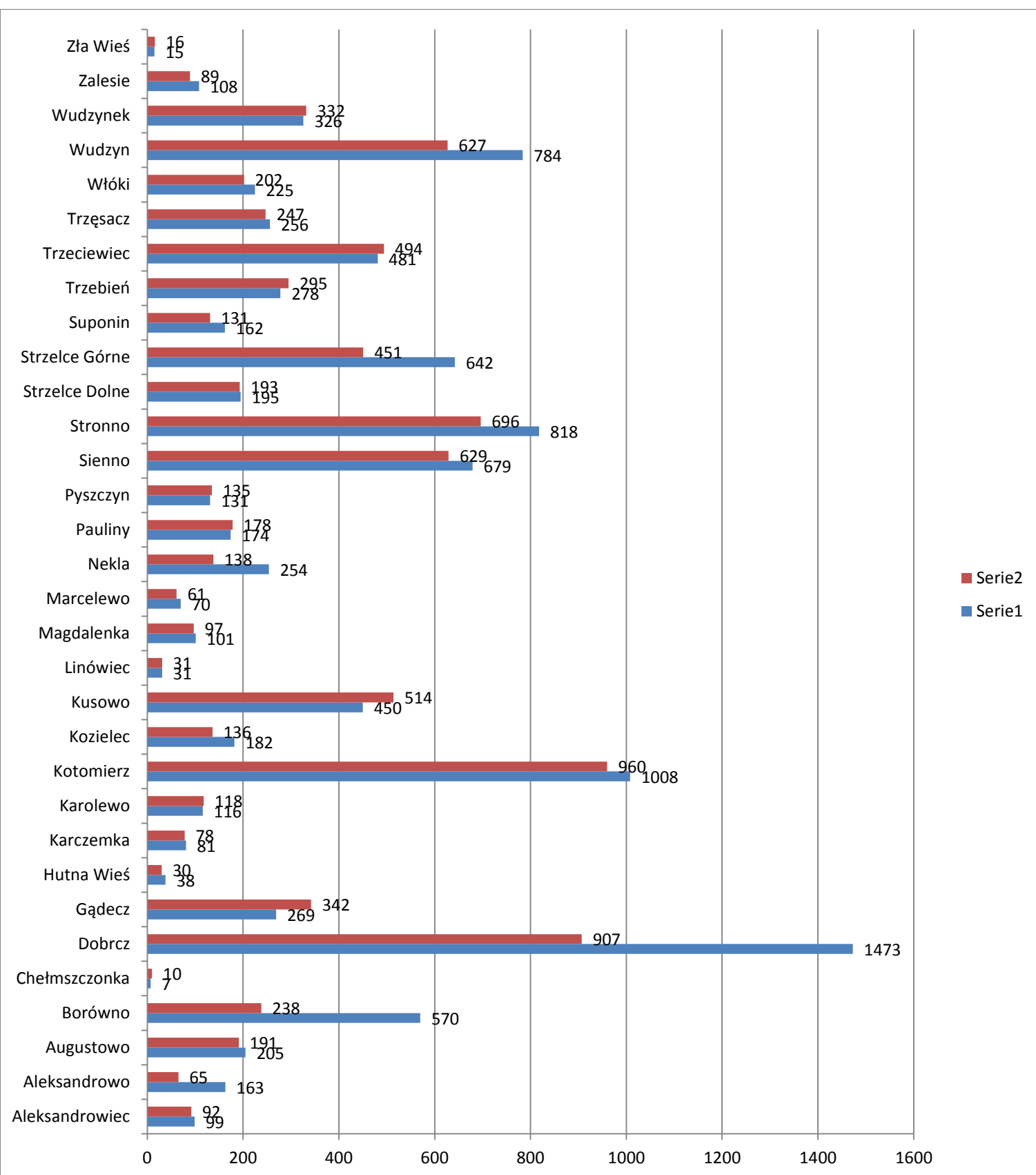
Dla porównania demografia w gminie w 1999r. wyglądała następująco :

Tabela nr 3

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1.	Aleksandrowiec	92
2.	Aleksandrowo	65
3.	Augustowo	191
4.	Borówno	238
5.	Chełmszczonka	10
6.	Dobrcz	907
7.	Gądecz	342
8.	Hutna Wieś	30

9.	Karczemka	78
10.	Karolewo	118
11.	Kotomierz	960
12.	Kozielec	136
13.	Kusowo	514
14.	Linówek	31
15.	Magdalena	97
16.	Marcelewo	61
17.	Nekla	138
18.	Pauliny	178
19.	Pyszczyń	135
20.	Sienno	629
21.	Stronno	696
22.	Strzelce Dolne	193
23.	Strzelce Górne	451
24.	Suponin	131
25.	Trzebień	295
26.	Trzeciewiec	494
27.	Trzęsacz	247
28.	Włóki	202
29.	Wudzyn	627
30.	Wudzynek	332
31.	Zalesie	89
32.	Zła Wieś	16
Razem		8723

Zauważamy, że od 1999r. w czołówce miejscowości, które mają najwięcej mieszkańców następują niewielkie zmiany. Jednak widać duży przyrost mieszkańców w Dobrczu, który był na drugim miejscu w 1999r. a obecnie okazał się liderem. Zmiany te pokazuje wykres poniżej.

PORÓWNANIE LICZBY UCZNIÓW - ROK SZKOLNY 2009-2010 z 2010-2011

		punkt								GIM. I		GIM.II		GIM.III		razem sp	razem gim.	całość
SZKOŁA	ROK	przedsz.	0	I	II	III	IV	V	VI	I a	I b	II a	II b	III a	III b			
Zespół Szkół w Dobrczu	2009-2010	21	16	27	18	21	28	32	24	65		63		59		150	187	374
	2010-2011	25	22	20	25	19	26	29	33	63		66		59		152	188	387
Zespół Szkół w Kotomierzu	2009-2010	25	27	23	23	25	25	27	26	18	15	32		16	18	149	99	300
	2010-2011	24	25	27	23	23	24	26	27	26		18	15	17	17	150	93	292
Zespół Szkół w Wudzyńcu	2009-2010	23	15	19	21	16	18	21	22	34		21		32		117	87	242
	2010-2011	23	18	11	17	21	16	18	22	16	17	33		21		105	87	233
Zespół Szkół w Borównie	2009-2010	75	13	15	10	11	14	8	12	0	0	0	0	0	0	70	0	158
	2010-2011	70	19	12	15	12	10	14	7	0	0	0	0	0	0	70	0	159
SP w Strzelcach Górnych	2009-2010	15	15	8	9	15	20	17	12	0	0	0	0	0	0	81	0	111
	2010-2011	17	10	11	8	9	15	21	16	0	0	0	0	0	0	80	0	107
SP w Kozielcu	2009-2010	22	16	19	9	7	8	6	15	0	0	0	0	0	0	64	0	102
	2010-2011	22	15	15	19	10	7	7	6	0	0	0	0	0	0	64	0	101
SP w Stronnie	2009-2010	15	10	11	12	11	9	8	8	0	0	0	0	0	0	63	0	88
	2010-2011	15	11	9	11	12	13	9	9	0	0	0	0	0	0	63	0	89
SUMA	2009-2010																	1375
	2010-2011	196	120													684	368	1368

Wykres nr 2 dotyczy struktury osadniczej w gminie Dobrcz

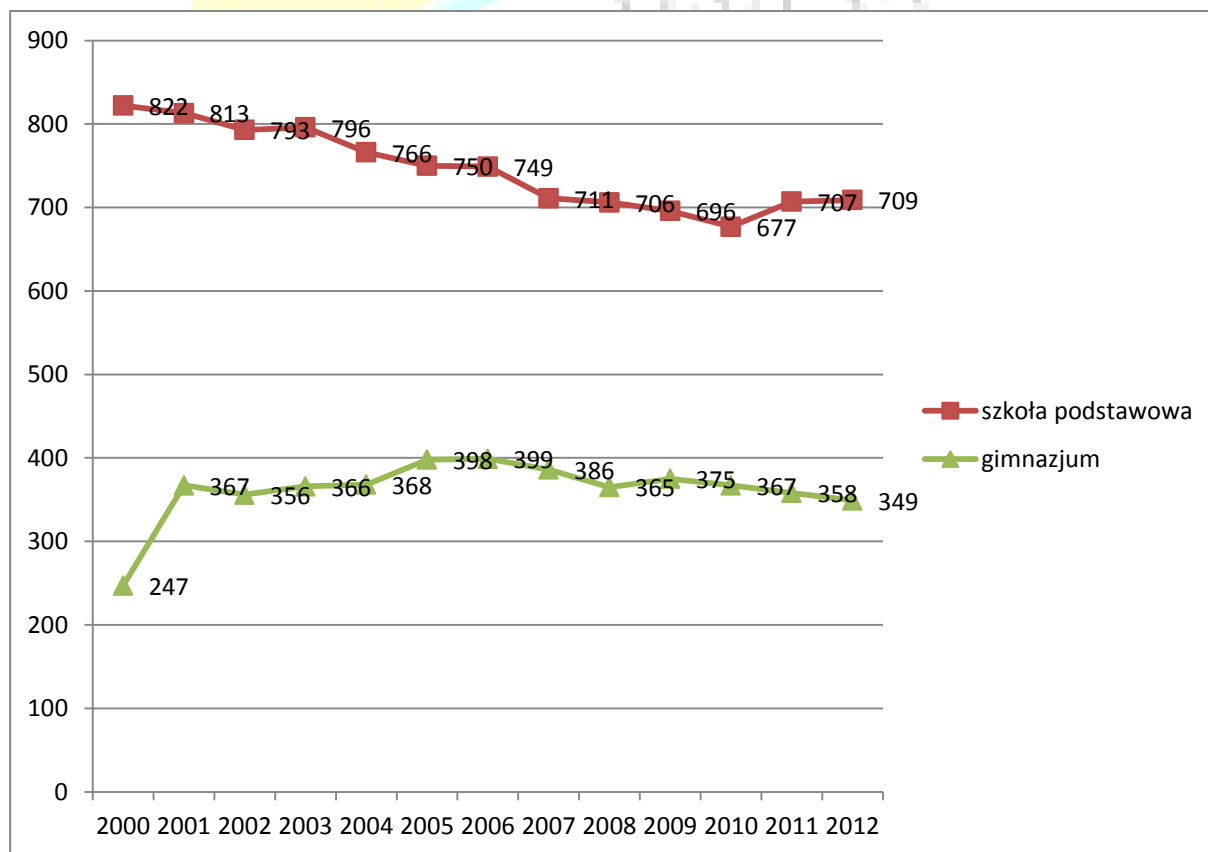
3.2 OŚWIATA, KULTURA I SPORT

W gminie jest 7 szkół podstawowych w Borównie, Dobrczu, Kotomierzu, Kozielcu, Stronnie, Strzelcach Górnych i Wudzyń. Trzy gimnazja – Dobrcz, Kotomierz i Wudzyn oraz jedno samorządowe przedszkole w Borównie. W szkołach Dobrcz, Kotomierz, Kozielec, Strzelec Górne i Wudzyń funkcjonują punkty przedszkolne.

Niż demograficzny widoczny jest w szkołach. Od 2000 roku do 2010 liczba uczniów systematycznie ulega zmniejszeniu. Pewną nadzieję dają dane za rok 2011 i 2012, w których widzimy wzrost liczby uczniów. Może jest to podyktowane, faktem że część rodziców zdecydowało się wcześniej posłać do szkoły swoje pociechy. Jednak analizując liczbę urodzeń dzieci w poszczególnych latach widzimy, że jest ona stała co daje nadzieję, że zaproponowana sieć szkół będzie w pełni wykorzystana.

Dane o liczbie ogólnej uczniów przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 3 – dane pochodzą z GUS

Szkoły w okresie perspektywy finansowej 2007-2013 korzystały z różnych programów wsparcia. Dodatkowe środki pozwoliły na unowocześnienie sal edukacyjnych oraz rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych.

Tab. Nr 4 – środki zewnętrzne , które pozyskała gmina na oświatę.

l p	Tytuł projektu	wnioskodawca	Nr umowy	Nazwa programu	Zakres projektu	Koszt całkowity	Kwota dofinansowania
1.	<i>Program Indywidualizacji procesu nauczania wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych w Województwie Kujawsko-Pomorskim</i>	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Umowa partnerska EST.IV.30 40-UE-123/2010	Priorytet IX, Działanie 9.1, Poddziałanie 9.1.2 Program Operacyjnego Kapitał Ludzki nr WND-POKL.09.01.02-04-026/10	Województwo Kujawsko-Pomorskie/ Wszystkie szkoły w gminie Dobrcz	213 090,00zł -środki pozabudżetowe	213 090,00zł (całość finansowana przez Urząd Marszałkowski w Toruniu)

2.	<i>Szkoła przyszła do Ciebie</i>	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego; Partner wiodący-Zespół Szkół, Centrum Kształcenia Ustawicznego w Gronowie	Porozumienie o współpracy nr 12/2010-projekt trwał do lutego 2014 r.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, Działanie 9.3 <i>Upowszechnianie formalnego kształcenia ustawicznego</i> , WND-POKL.09.03.00-04-015/10	Województwo Kujawsko-Pomorskie- 3 oddziały zamiejscowe realizujące zajęcia w ZS w Dobrczu	-	Środki za wynajmowanie 4 sal lekcyjnych - 25zł brutto/1h (około 20 000 zł brutto za semestr)
3.	<i>Przedszkolaki z naszej paki</i>	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego; Partner wiodący-Gmina Solec Kujawski	Umowa partnerska- projekt ukończono w 2012 roku	Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu IX <i>Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach</i> , Działanie 9.1 <i>Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty</i> , Poddziałanie 9.1.1 <i>Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej</i>	Gminą Białe Błota, Gminą Dąbrowa Chełmińska, Gminą Koronowo, Gminą Nowa Wieś Wielka, Gminą Sicienko, Gminą Solec Kujawski, Gminą Dobrcz: SP Stronno, SP Koźielec, SP Strzelce Górne, ZS w Wudzyń	-	-

4.	„e-pracownik”	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego; Partner wiodący- Centrum Technologii Informacyjnych e-Misja z siedzibą w Płużnicy	Umowa partnerska- projekt realizowany (I-II 2012)	Program Operacyjny Kapitał Ludzki w ramach Poddziałania 8.1.1. <i>Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorców</i>	Brodnica, Bydgoszcz, Chełmża, Golub-Dobrzyń, Grudziądz, Inowrocław, Jabłonowo Pomorskie, Kowalewo Pomorskie, Łasin, Radziejów, Rypin, Świecie, Toruń, Tuchola, Wąbrzeźno, Włocławek oraz gminy podległe miastom, w tym Gmina Dobrcz	-	-
----	---------------	---	---	--	---	---	---

Kultura

Przy Gminnym Ośrodku Kultury działa orkiestra dęta w której grają osoby dorosłe jak i młodzież. Członkowie zespołu ćwiczą w sekcjach, od podstaw uczą się gry na instrumentach. Na obecną chwilę stan osobowy to 24 osoby grające oraz 7 przyuczających się uczniów. Zespół wyposażony jest w 29 instrumentów (trąbki, saxhony, puzony, klarnety, tubę, flety, waltornię), zestaw perkusyjny, pulpity do nut oraz mundury. Próby odbywają się dwa razy w tygodniu. Orkiestra wykonuje koncerty podczas różnych imprez plenerowych lub organizowanych w sali GOK.

Na przestrzeni kilku lat świetlice wiejskie zmieniły swe oblicze. Podnosi się ich estetykę, oraz funkcjonalność. Na bieżąco wykonywane są remonty w ramach

posiadanych środków. Sukcesywnie wyposaża się placówki w niezbędny sprzęt:

W świetlicach wiejskich dwa razy w tygodniu odbywają się zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży. Działają w nich koła gospodyń wiejskich organizując spotkania, szkolenia warsztaty. Biorą czynny udział przy organizacji sołeckich imprez plenerowych takich jak: święto rabarbaru, śliwki, chleba, rogała, festynów rodzinnych, sołtysiady, babiego lata, dnia sportu czy też majówek.

Przygotowują i organizują zabawy karnawałowe dla dzieci oraz wszystkich mieszkańców w swych środowiskach, festyny z okazji dnia dziecka, matki itp. Zarząd Gminny Kół Gospodyń Wiejskich organizuje szkolenia wyjazdowe dla swych przewodniczących, wycieczki turystyczno-krajoznawcze oraz szkolenia. Od 14 lat każdego roku na dożynki gminne przygotowują biesiadne stoły sołeckie, wypłatają wieńce dożynkowe. Reprezentują Gminę Dobrcz na dożynkach Powiatowych i Wojewódzkich zajmując czołowe miejsca za wieńce, stoiska oraz nagrody za produkty lokalne. Kultuwują tradycje ludowe Kujaw biorąc udział w konkursach na plamy, pisanki wielkanocne oraz ozdoby bożonarodzeniowe.

W dziedzinie bezpieczeństwa dwie nowe wybudowane świetlice Kozielec i Zalesie posiadają stały monitoring.

Przy GOK-u działają stałe koła i sekcje dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych takie jak:

dla dzieci: taniec towarzyski, hip-hop, grupa taneczna „Czarotki”, zajęcia plastyczne

dla dorosłych: aerobik i Zumba, zajęcia ruchowe TAI-CHI, Callanetics, pracownia rękodzieła

dla młodzieży i dorosłych: sekcje gitarowe orkiestra dęta, zajęcia z języka angielskiego -poziom podstawowy i zaawansowany

dla seniorów: odbywają się Wykłady Uniwersytetu III Wieku, działa Klub Seniora, zespół wokalny „Kwiaty Jesieni”, odbywają się zajęcia z języka angielskiego.

Promowanie Gminy i działań GOK odbywa się poprzez zamieszczanie informacji o wszelkich imprezach i wydarzeniach w Gazecie Pomorskiej, Gazecie Regionalnej Powiat, Gazecie „Poza Bydgoszcz”. Artykuły ukazują się na stronach internetowych GOK, Urzędu Gminy, Starostwa Powiatowego w Bydgoszczy, stronie facebook gminy oraz gromadzone są w kronikach GOK-u. Znaczące imprezy zapowiadane są w Radio PiK. Za pośrednictwem Poczty Polskiej rozprawdane są ulotki do mieszkańców gminy.

Czytelnictwo

Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrczu stanowi bardzo ważne ogniwo infrastruktury kulturalnej, oświaty gminy Dobrcz. Wspomaga szeroko rozumianą edukację społeczną. Zapewnia bezpłatny i szeroki dostęp do dóbr kultury polskiej i światowej za pośrednictwem książek, czasopism, zbiorów specjalnych i Internetu. Poprzez bogactwo zbiorów bibliotecznych, swoiste formy pracy oświatowej (spotkania, konkursy, gry i zabawy z książką itp. imprezy) Biblioteka wzbogaca procesy dydaktyczno - wychowawcze, kształtuje nawyki kulturalnego obcowania z książką. Jako lokalny ośrodek informacji stara się zapewniać społeczeństwu szeroki dostęp do wiedzy i wszelkiego rodzaju informacji lokalnej, promować książkę i czytelnictwo w społeczności lokalnej. Uniwersalny charakter zbiorów bibliotecznych i jego systematyczne uzupełnianie sprzyja zaspokajaniu potrzeb użytkowników różnych grup wiekowych i wykonywanych zawodów . Biblioteka w Dobrczu stara się identyfikować z obsługiwanym środowiskiem, jest "otwarta" na nowe wyzwania, które stara się podejmować i realizować w codziennej pracy z czytelnikiem indywidualnym i zbiorowym.

Tabela nr 5– Statystyka czytelnictwa (dane pochodzą z źródeł własnych GBP)

Rok	Ilość czytelników	Wypożyczenia na zewnątrz i na miejscu
2000	497	8686
2001	541	11094

2002	590	12347
2003	662	13826
2004	676	15536
2005	692	16899
2006	742	17867
2007	751	17999
2008	755	20105
2009	752	18218
2010	758	20700
2011	760	20147
2012	765	20412
2013(stan 15.11.2013)	728	17895

3.3 Zdrowie, pomoc społeczna

Służba zdrowia prowadzona jest w 3 ośrodkach : Dobrczu, Kotomierzu i Punkcie w Wudzynie oraz Gabinet Rehabilitacyjny w Gądeczu. W ośrodkach przyjmują lekarze o następujących specjalnościach:

- 3 lekarzy rodzinnych;
- 1 lekarz pediatra;
- 3 lekarze w trakcie specjalizacji;
- 2 lekarzy stomatologów;
- 2 lekarzy ginekologów;
- 4 pielęgniarki środowiskowo-rodzinne;
- 2 pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania;
- 1 położna;
- 1 asystent fizjoterapii;

- 1 technik masażysta;
- 1 rehabilitant;

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką budżetową Gminy, realizującą zadania

z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji w jakiej się znalazły wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Głównym celem Ośrodka w Dobrczu jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu realizuje zadania wynikające nie tylko z ustawy o pomocy społecznej, ale też z wielu innych ustaw, przede wszystkim: o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, o świadczeniach rodzinnych, o dodatkach mieszkaniowych.

A) W zakresie możliwości uzyskania pomocy rzeczowej współpracujemy z:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- Caritas.

B) W zakresie rozwiązywania problemów rodzinnych współpracujemy z:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna
- policja
- szkoły
- prokuratura
- sądy rodzinne
- Punkt Konsultacyjny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Ogólnopolskie Porozumienie Osób, Organizacji i instytucji Pomagających Ofiarom Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”
- placówki opiekuńcze

- świetlice socjoterapeutyczne

C) W zakresie rozwiązywania problemów mieszkaniowych:

- Urząd Gminy
- Zakład Energetyczny

D) W zakresie pomocy udzielanej osobom niepełnosprawnym:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- Środowiskowy Dom Samopomocy
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności
- służba zdrowia

E) W zakresie rozwiązywania problemów uzależnień:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Policja
- Sąd
- Kuratorzy Sądowi

F) W zakresie pomocy osobom bezrobotnym w poszukiwaniu zatrudnienia:

- Powiatowy Urząd Pracy

Formy współpracy z klientem.

A) Kontrakt socjalny .

Kontrakt socjalny jest nowym narzędziem stosowanym w pracy socjalnej na podstawie Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 1 marca 2005 r. Kontrakt socjalny jest pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i

zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Pracownik socjalny może zawrzeć kontrakt z osobą lub rodziną w trudnej sytuacji życiowej. Kontrakt określa zasady współdziałania tych osób z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymywanie jego postanowień mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

B) Praca z osobami uzależnionymi od alkoholu.

Pracownicy socjalni we współpracy z Punktem Konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym w ciągu całego roku 2012 podejmowali prace w kierunku motywowania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia i utrzymania abstynencji i trzeźwego stylu życia. W okresie sprawozdawczym prace związana z monitorowaniem leczenia odwykowego rozpoczęto i prowadzono z klientami.

Najczęściej osoby zgłaszały się z powodu następujących problemów:

- przemoc fizyczna i moralna w rodzinie, rozpad więzi emocjonalnych;
- zaburzenia w systemie komunikacji członków rodziny;
- problemy związane z chorobą alkoholową, problemy współuzależnienia ;
- problemy wychowawcze, trudności szkolne dzieci;
- symptomy niedostosowania społecznego (kradzieże, wagary, stosowanie używek, popełnianie czynów przestępczych, zachowania agresywne, ucieczki z domu);
- pomoc w formułowaniu pism procesowych,
- symptomy zaburzeń emocjonalnych i zaburzeń osobowości,
- zaburzenia nerwicowe, zaburzenia zachowania i nastroju, stany depresyjne.

Sport

W zakresie promocji zdrowego stylu życia organizowane są festyny, zawody, które mają zaktywizować mieszkańców. Na terenie gminy działa Gminny Ludowy Klub Sportowy, który zrzesza koło 200 zawodników w różnych sekcjach. Zawodnicy ćwiczą w oparciu o zasoby gminne tj. Hale sportową w Dobrczu, zespół boisk typu Orlik 2012 w Dobrczu. Dodatkowo piłkarze korzystają z boisk w Kusowie, Trzeciewcu, Wudzynie, Kozielcu. Do dyspozycji

mieszkańców pozostają również obiekty szkolne. Zrzeszenie wszystkich drużyn sportowych w ramach jednego stowarzyszenia przyniosło efekty. Stowarzyszenie organizuje zawody na różnych szczeblach poczynając od imprez gminnych poprzez powiatowe, wojewódzkie-okręgowe, a kończąc na szczeblu krajowym. Poza rozgrywkami ligowymi i zawodami organizowanymi przez związki sportowe przeprowadzane są następujące zawody:

- Liga piłki halowej,
- Liga strzelectwa sportowego,
- Turniej piłki halowej o puchar wójta,
- Turniej mistrzów lig halowych powiatu bydgoskiego,
- Turniej tenisa stołowego dla pracowników samorządowych i radnych powiatu bydgoskiego,
- Halowe mistrzostwa okręgu w łucznictwie,
- Bieg masowy w ramach ogólnopolskiej akcji „Polska Biega”.

Ogromnym sukcesem zawodników GLKS było zajęcie I miejsca w XVI Igrzyskach Sportowców Wiejskich „Londyn 2012”, które odbyły się w Tucholi.

Sportowcy nasi odnoszą również sukcesy w kraju i tak w 2013 roku w łucznictwie złoto zdobyła Anna Tobolewska wychowanka trenera Henryka Pater. W zapasach brąz zdobyła Maria Tobolewska, która trenuje pod czujnym okiem pana Mieczysława Szeligi.

3.4 Turystyka

Na terenie Gminy występuje wiele obszarów i obiektów przyrodniczych objętych różnymi formami ochrony.

Pomimo rolniczego charakteru potwierdza to dużą wartość przyrodniczą i krajobrazową środowiska gminy. Najważniejsze walory to:

Rezerваты przyrody

- Augustowo - chronione torfowisko z gatunkami m. in. wierzby borówkolistnej, bagnicy torfowiskowej i in.
- Kozielec - chroniona roślinność kserotermiczna, jedyne w województwie stanowisko lnu austriackiego.

Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego obejmuje następujące miejscowości: Suponin, Kozielec, Złą Wieś, Włóki, Hutna Wieś, Gądecz, Strzelce Dolne, Trzęsacz i Chełmoszczonka. Najwyższą wartością tego parku jest przepiękny krajobraz doliny Wisły wraz z przylegającymi do brzegów rzeki łąkami, starorzeczami i skarpami.

Pomniki przyrody nieożywionej tj. głazy narzutowe i np. jaskinia o nazwie „Bajka” znajdująca się na zboczu parowu w miejscowości Gądecz.

12 parków wiejskich o różnym stopniu atrakcyjności, które stanowią bardzo ważny element w krajobrazie rolniczym; przykłady to Strzelce Górne, Sienno, Gądecz, Karolewo i inne.

Zadrzewienia przydrożne należą do lepiej zachowanych w województwie i krajobrazie rolniczym regionu. Składają się z długowiecznych gatunków np. lip, dębów, klonów i jesionów o wieku ok. 150 lat. Szczególnie malownicza jest aleja przydrożna przy drodze z Bydgoszczy do Świecia, na wysokości Borówna. złożona z około 250 drzew, w tym 240 dębów i aleja przy drodze Kotomierz -Sienno posiadająca ponad 270 drzew, w tym 260 dębów.

Warto zwrócić uwagę na bardzo rzadko spotykany w krajobrazie rolniczym nasadzenia jabłoni przy drogach w miejscowościach Włóki i Trzeciowiec -Suponin.

Więszymi jeziorami na terenie Gminy (o łącznej powierzchni ok. 216 ha) są jeziora Borówno, Kusowo i Dobrcz. Szczególnie chętnie odwiedzane jest jezioro Borówno o II klasie czystości wody, położone wśród lasów, mające ładne plaże zachęcające do wypoczynku.

Położenie blisko dużego miasta jakim jest Bydgoszcz determinuje do rozwoju turystyki weekendowej. W gminie poszczególne miejscowości w sezonie letnim organizują imprezy plenerowe, które przyciągają mieszkańców Bydgoszczy. Najsłynniejsze wydarzenia kulturalne to m.in.: „Święto śliwki” w Strzelcach Dolnych, Dożynki gminne w Dobrczu, „Święto chleba” w Gądeczu, „Święto Rabarbaru” w Trzebieniu czy „Święto rogala” w Wudzyńku W gminie zgłoszonych jest 18 gospodarstw agroturystycznych oferując różnorodne usługi m.in.: noclegi, wyżywienie, rekreacja konna, biwaki, ogniska, wędkarstwo, grzybobranie, polowanie itp..

Można skorzystać z biegnących przez gminę szlaków turystycznych poprzez Strzelce Górne, Gądecz, Chełmszczonka, Trzęsacz, Złą Wieś i Kozielec, drugi szlak to szlak jezior koronowskich. Rowerem można przejechać wzdłuż trasy Fordon -Strzelce Dolne, Trzęsacz, Złą Wieś i Kozielec.

Lista zabytków wartych obejrzenia jest również długa (102). Są to wpisane w rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bydgoszczy wspomniane już parki wiejskie, pałace (Gądecz, Trzęsacz, Kotomierz, Strzelce Górne), kościoły (Włóki, Kozielec, Dobrcz, Wudzyn, Kotomierz), cmentarze i inne obiekty tj.: spichlerze, wozownia, domy i młyny. Dojazd do tych obiektów zapewnia korzystna sieć dróg o utwardzonej nawierzchni.

Elementem charakterystycznym gminy jest strzelista, prawie 300 m wieża stacji nadawczo-telewizyjnej w Trzeciewcu, widoczna z bardzo daleka. Ciągłe rozwojowym elementem czynnego wypoczynku na terenie gminy jest pokaźna ilość działek rekreacyjnych w Borównie, Nekli, Wudzyńie i Dobrczu, zlokalizowanych na łącznej powierzchni ponad 100 ha.

3.5 Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy

Na dzień 31.12.2012r. w Urzędzie Statystycznym zarejestrowanych było 846 podmiotów, w tym 808 podmiotów prywatnych, z tego 668 podmiotów prowadzą osoby fizyczne. Patrząc na dane z roku 2000, kiedy zaczynał funkcjonować dokument pt. „Strategia rozwoju gminy Dobrcz na lata 2000-2010” w tamtym czasie było 590 podmiotów gospodarczych z tego 528 prywatnych w tym 454 prowadzone przez osoby fizyczne.

Zatem widać progresję zmian jakie zachodzą w gminie Dobrcz. Zmiany te również widoczne są w budownictwie, gdzie średnio rocznie wydaje się warunki zabudowy oraz ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego 400 decyzji.

3.6 Rolnictwo

Gmina Dobrcz charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą agrarną. Spośród wszystkich 968 indywidualnych gospodarstw na terenie gminy dominują gospodarstwa drobne. Grupa gospodarstw o powierzchni 1 - 5 ha użytków rolnych stanowi ponad 23 %, a gospodarstwa 5 - 10 ha użytków rolnych stanowią tylko 19 % gospodarstw ogółem, 10 do 15 ha to 10 %, a powyżej 15 ha stanowi 20 %.

Średnia powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego w gminie Dobrcz wynosi ok. 15 ha. (Powszechny spis rolny 2002).

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych:

ogółem - 10879 ha

użytki rolne - 10138

w tym: grunty orne : 9245 ha, łąki 315 ha, ugory 104 ha

sady - 145 ha

łąki - 522 ha

pastwiska - 225 ha

lasy i grunty leśne - 126 ha

pozostałe grunty - 616 ha

Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów:

ogółem - 8826 ha

zboża ogółem - 6906 ha - 78,3 %

w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi - 6641 ha - 75,2 %
strączkowe jadalne ziarno - 38 ha - 0,4 %
ziemniaki - 295 ha - 3,3 %
buraki cukrowe - 286 ha - 3,2 %
rzepak i rzepik - 449 ha - 5,1 %
pastewne - 206 ha - 2,3 %
w tym warzywa - 38 ha - 0,4 %

Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych:

ogółem - 5508 ha
pszenica - 1839 ha - 33,4 %
żyto - 802 ha - 14,6 %
jęczmień - 1571 ha - 28,5 %
owies - 189 ha - 3,4 %
pszenżyto - 1106 ha - 20,1 %

W produkcji roślinnej w strukturze zasiewów gminy dominują uprawy zbożowe - 61,7 % wśród których duży udział mają uprawy pszenicy, jęczmienia oraz pszenżyta iżyta. Owies ma marginalne znaczenie w produkcji zbóż. Udział pozostałych ziemiopłodów jest znacznie niższy, jedynie rośliny pastewne, rzepak, ziemniaki i buraki cukrowe mają kilkuprocentowy udział w ogólnym areale zasiewów.

Na uwagę w 2007 r. zasługuje ponad dwukrotny wzrost powierzchni upraw rzepaku (ok. 10 % zasiewów użytków rolnych) w stosunku do 2002 roku.

Charakterystyczny dla gminy jest wysoki, 79 % udział użytków rolnych, łąki i pastwiska zajmują 6,4 %.

Charakterystyka produkcji hodowlanej w gminie Dobrcz:

- bydło - 3340 sztuki
- trzoda chlewna - 28 119
- owce - 54
- kozy - 107
- konie - 67
- pnie pszczele - 465
- drób ogółem - 18 500

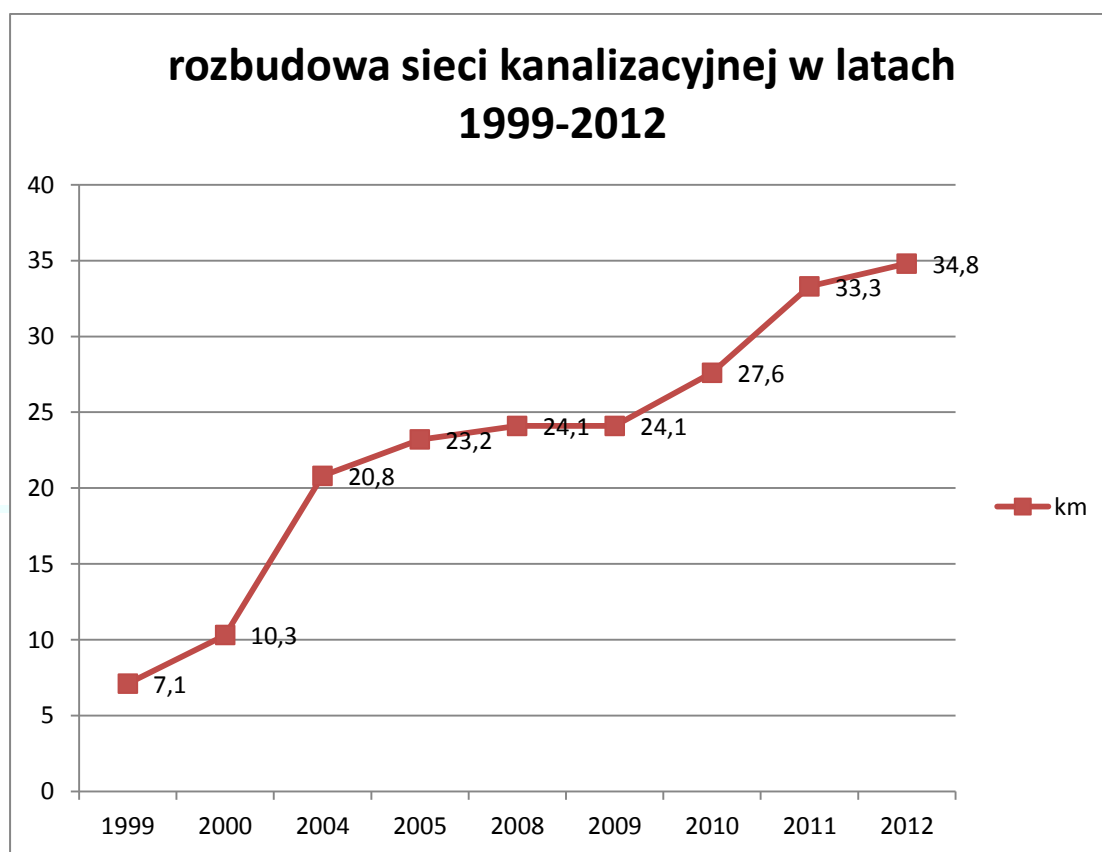
Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych na 100 ha użytków rolnych wynosi 69 sztuk.

3.7 Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Gmina Dobrcz jest stosunkowo dobrze wyposażona w składniki infrastruktury technicznej. Wodociąg dociera do prawie wszystkich mieszkańców. Od kilku lat systematycznie budowany jest system kanalizacji sanitarnej, która odprowadza nieczystości do Bydgoszczy poprzez gminę Osielsko. W gminie wprowadzono również system dopłat do przydomowych oczyszczalni. System kanalizacji sanitarnej skupia się w miejscowościach Dobrcz, Kotomierz, częściowo Borówno. Od kilku lat systematycznie jest rozbudowany dzięki środkom z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Zmiany obrazuje poniższy wykres

Wykres nr 4- Rozwój sieci kanalizacyjnej w gminie Dobrcz w latach 1999-2012

Oczyszczalnia w Kusowie została przekształcona w podczyszczalnie. W pozostałych przypadkach gospodarstwa domowe i rolnicze wykorzystują przydomowe zbiorniki ścieków. Ich stan oceniany jest jako nienajlepszy.

Od 01.07.2013r. zgodnie z obowiązującymi przepisami gmina zajmuje się zbieraniem odpadów komunalnych poprzez specjalistyczną firmę. W gminie wprowadzono system segregacji u źródła,

który jest premiowany niższymi opłatami. Na przeważającym obszarze gminy istnieje możliwość z korzystania z Internetu radiowego.

Istniejące systemy ogrzewania oparte są w przeważającej części na tradycyjnych technologiach węglowych. Istnieją małe lokalne sieci centralnego ogrzewania zlokalizowane na osiedlach.

Na terenie Gminy Dobrcz nie ma sieci gazu przewodowego. Obecnie Pomorska Spółka Gazownicza jest na etapie budowy sieci, która będzie przebiegać przez gminę Dobrcz do Koronowa.

W zakresie komunikacji w Gminie Dobrcz sytuacja drogowa oceniana jest jako zadowalająca, z uwagi na dobry stan dróg.

Na terenie Gminy prowadzona jest komunikacja autobusowa. Przez teren Gminy przechodzi magistrala kolejowa Bydgoszcz Gdańsk.

Plan zagospodarowania przestrzennego przewiduje cztery strefy I w pasie od Strzelce Dolnych po szosę Gdańską, gdzie występują tereny zalewowe **oraz tereny o wysokiej bonitacji z przeznaczeniem na rolnictwo z zabudową jednorodzinną** skupioną przy ciągach komunikacyjnych podobnie wygląda sytuacja przy strefie IV tereny Wudzyna, Wudzyńska. Strefa III zlokalizowana w centrum na uwagę zasługują tereny pod inwestycje wzdłuż drogi krajowej nr 5. Planowana zabudowa mieszkaniowo-rekreacyjna. Strefa nr II tereny pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne.

3. Bezrobocie

BEZROBOCIE stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Jest od dawna przedmiotem zainteresowania socjologów i psychologów, ponieważ ze względu na swoje następstwa jest poważnym problemem społecznym. Socjologowie i psychologowie skupiają swoją uwagę na konsekwencje tego zjawiska. Bezrobocie w Polsce zbliżyło się do poziomu 3 mln. osób, tj. 16% ludności aktywnej zawodowo. Jest to zjawisko polegające na tym, że pewna część ludzi zdolnych do pracy, poszukujących pracy i akceptujących istniejący poziom wynagrodzenia nie znajduje zatrudnienia. Przyczyną dużego wzrostu bezrobocia stała się recesja ekonomiczna, a także wprowadzenie nowych technologii oszczędzającej pracę ludzką, niedostosowanie kwalifikacji osób poszukujących pracy do tych technologii, restrukturyzacja przemysłu, zmiany w organizacji pracy. Obecnie w procesach produkcji większość stanowisk pracy zastępowana jest przez pracę komputerów i maszyn. W związku z tym liczba miejsc pracy została znacznie ograniczona. Za główną przyczynę bezrobocia w Polsce uważa się nałożenie nowych stosunków rynkowych na starą strukturę gospodarczą i rządzącą w niej mechanizacji. Związane z tymi czynnikami ograniczenia tych zjawisk pracy utrudnia zmniejszania bezrobocia i czyni je zjawiskiem trwałym. Przyczynami bezrobocia są również, ograniczenie produkcji, likwidacja niektórych gałęzi przemysłu, trudności mieszkaniowe, przenoszenie zakładów do innego regionu, itp.

Skutkami bezrobocia dla większości ludzi bezrobotnych są : pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna, ograniczenie lub

zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i politycznym. W naszej gminie na koniec 2012r. było 439 osób pozostających bez pracy . Dane szczegółowe pokazuje tabela poniżej.

	ogółem	w tym kobiety
bezrobotni	439	257
do 25 roku życia	93	53
powyżej 50 roku życia	89	43
długotrwale bezrobotni	212	143
bez kwalifikacji zawodowych	153	83
bez doświadczenia zawodowego	86	65
bez wykształcenia średniego	289	148

Rozdział 4

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju społecznego i gospodarczego

Rozwój Gminy, a w szczególności rozwój jej gospodarki jest bezpośrednio związany z procesami zachodzącymi w otoczeniu. W obecnym systemie gospodarki rynkowej, otoczeniem, które może mieć i ma wpływ na wykorzystanie szans rozwojowych, jest zarówno otoczenie bliskie jak dalsze. Gospodarka powiatu i województwa wywiera bezpośredni wpływ na procesy zachodzące w gminie. Otoczenie dalsze, w postaci gospodarki kraju i gospodarki światowej, we współczesnych czasach ma nie mniejsze znaczenie niż stan gospodarki w najbliższym sąsiedztwie. Procesy społeczne i ekonomiczne, zachodzące w krajach bezpośrednio sąsiadujących z Polską jak i dalszych, znajdują odbicie w kondycji poszczególnych firm i całych branż gospodarczych.

Z punktu widzenia istniejących uwarunkowań rozwoju, najważniejsze wydają się następujące zjawiska:

► **Globalizacja produkcji** oznaczająca procesy specjalizacji w skali poszczególnych firm, regionów i krajów. Procesy globalne powodują powstawanie ponadnarodowych firm produkcyjnych, wielkich sieci handlowych itp.

► Jednocześnie za ważne, należy uznać pogłębiające się trendy zmierzające do **indywidualizacji potrzeb ludzkich**, powodujące konieczność spełnienia dwóch pozornie przeciwstawnych

postulatów: produkowania na dużą skalę, a jednocześnie wytwarzania produktów i usług odpowiadających zróżnicowanym gustom wielu klientów.

Przesłanki do strategii, które należy uwzględnić:

1. Działalność produkcyjna i usługowa firm działających, nawet w skali Gminy, musi uwzględniać współczesne trendy ekonomiczne:
 - odpowiednia skala produkcji masowej i jednocześnie elastyczność w odpowiadaniu na potrzeby nabywców,
 - stosowanie nowoczesnych technologii,
 - istnienie rynków międzynarodowych,
 - konkurencyjność,
 - wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych i krajoznawczych
2. W warunkach Gminy Dobrcz nie istnieje obecnie specjalizacja w określonym rodzaju produkcji lub usługach. Jednak należy podkreślić, że również zanika rolniczy charakter gminy. Szansą rozwoju będzie projektowana trasa szybkiego ruchu S-5, która może być motorem dla tworzących się terenów inwestycyjnych w Trzeciecu oraz w Borównie.

Problem rozwoju, który można sformułować na podstawie powyższych przesłanek to :

- jak zintensyfikować działania tak by wykorzystać zasoby gminy;
- jakie zastosować działania by zwiększyć konkurencyjność lokalnych przedsiębiorców

► Istotnym czynnikiem wspierającym procesy rozwojowe jest korzystna **lokalizacja w przestrzeni gospodarczej** i szerzej położenie geograficzne.

Znaczenie tych czynników wynika z dynamicznych zmian jakie nastąpiły w ostatnich dziesięcioleciach w zakresie szybkości i łatwości przemieszczania się osób i towarów.

► Kolejnym ważnym czynnikiem jest **rozwój społeczeństwa informatycznego**, powodujący względne zbliżenie ludzi z uwagi na łatwość wymiany idei i informacji.

► Inne ważne czynniki to: regionalizacja Europy, **przemieszczanie się ludności** (np. do miast za pracę i na wieś po relaks), skala oddalenia od wielkich centrów gospodarczych i skupisk miejskich, dostępność ważnych szlaków komunikacyjnych.

Problem rozwoju, który można sformułować na podstawie powyższych przesłanek to :

- jak wykorzystać dobre położenie gminy bliskość Bydgoszczy- Torunia
- dobry dojazd do Poznania, Trójmiasta
- rozwój nowoczesnych technologii 90% obszaru gminy ma dostęp do Internetu

► **Wzrastające znaczenie ekologii** dla procesów wytwórczych i zachowań obywateli, powodujące narastające oczekiwania konsumentów co do tego, że produkcja nie będzie szkodziła przyrodzie, a produkty nie niszczą środowiska. Brane są pod uwagę następujące czynniki:

- rodzaj użytych surowców z uwagi na ich oddziaływanie i możliwość wtórnego przerobu;
- ograniczenia prawne dla procesów produkcji przemysłowej, przetwórstwa rolnego, rolnictwa;
- postulat zrównoważonego rozwoju.

Problem rozwoju, który można sformułować na podstawie powyższych przesłanek to :

- czy intensyfikować produkcję rolną, która może mieć wpływ na pogorszenie stanu środowiska;
- jak wykorzystać modę na „zdrową żywność”;
- rozwój gospodarstw ekologicznych;

► **Zmiana roli i miejsca oraz funkcji rolnictwa i obszarów wiejskich** oznaczająca zmniejszenie znaczenia funkcji wyżywieniowej rolnictwa, na rzecz zespołu funkcji gospodarki żywnościowej i agrobiznesu.

Skutki jakie wywołują te procesy to:

1. Relatywnie tania żywność, pogarszanie opłacalności produkcji rolnej.
2. Współczesna tendencja do przypisywania rolnikom nowej funkcji polegającej na „konserwacji krajobrazu”.
3. Wyludnianie się niektórych obszarów wiejskich wraz z postępującym rozwojem gospodarczym.
4. Spadek znaczenia produkcji rolnej w stosunku do znaczenia przetwórstwa żywności i handlu żywnością.
5. Świadomie kształtowany trend do rozszerzenia zakresu funkcji obszarów wiejskich o nowe sfery:
 - rozwijanie innych działów gospodarki nie związanych z rolnictwem ani przetwórstwem,
 - tworzenie nowych miejsc pracy w zawodach poza rolniczych związanych z rolnictwem bądź jego otoczeniem,
 - tworzenie warunków do życia i pracy dla grup zawodowych, które mogłyby osiąść na obszarach wiejskich.

Problem rozwoju, który można sformułować na podstawie powyższych przesłanek to :

- jak pogodzić nowe funkcje terenów wiejskich tj. funkcję produkcyjną i mieszkaniową;
- jak określić, które tereny gminy mają się rozwijać rolniczo a które osadniczo;

► **Przemiany gospodarcze w kraju i integracja gospodarcza państw i regionów świata**, powodująca powstawanie różnorodnych zjawisk gospodarczych:

- bariery ochronne rynków na granicach państw i ugrupowań gospodarczych,
- postępująca liberalizacja w światowym handlu (dotycząca głównie handlu żywnością),
- procesy zachodzące w gospodarce, związane z procesem dostosowywania się Polski do standardów UE,

Problem rozwoju, który można sformułować na podstawie powyższych przesłanek to :

- jak przystosować rolnictwo aby było konkurencyjne dla produktów unijnych;
- słabość organizacyjna producentów na rynkach międzynarodowych;
- swoboda handlu szansa na rozwój przedsiębiorczości;

► **Wkształcenie, wartości i przekonania mieszkańców** rozumiane jako:

- poziom i rodzaj wykształcenia warunkujący możliwość dostosowywania się do zmian na dynamicznym rynku pracy,
- poziom upodmiotowienia społeczności lokalnej, a w konsekwencji stan zaangażowania w osiąganie celów indywidualnych i celów ogólnospołecznych,
- zaawansowanie zmian w mentalności - z wyniesionej z poprzedniego systemu postawy roszczeniowej, na aktywne uczestnictwo w życiu publicznym i świadome kreowanie swojej pozycji ekonomicznej.

Problem rozwoju, który można sformułować na podstawie powyższych przesłanek to :

- dostosowanie edukacji do potrzeb rynku;
- zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących edukację;
- zapewnienie kształcenia się przez całe życie;

► **Działalność instytucji państwowych i regionalnych** szeroko rozumiana działalność polegająca na zmianach jakie dotyczą Gminy Dobrcz

- wdrażanie przepisów unijnych i dostosowanie do nich przepisów krajowych nakłada na gminę nowe obowiązki;
- wdrażanie przepisów związanych z wydatkowaniem funduszy unijnych w nowej perspektywie finansowej – oznacza to szanse na rozwój gminy
- wdrażanie przepisów krajowych, które mają wpływ na finanse Gminy

Problem rozwoju, który można sformułować na podstawie powyższych przesłanek to :

- jak dostosować się do nowych przepisów

► Znaczenie **infrastruktury technicznej i gospodarczej** dla procesów rozwojowych:

1. Rozwój gospodarczy jest uwarunkowany istnieniem technicznych elementów składających się na sprawną komunikację:
 - drogi - stan i struktura, bliskość głównych szlaków,
 - telekomunikacja,

2. dostęp do mediów technicznych – gaz, energia elektryczna, woda, paliwa. Problem zagospodarowania odpadów i ścieków:
 - kanalizacja, oczyszczalnie ścieków,
 - zbieranie, segregowanie i utylizacja odpadów,
3. Możliwość inwestowania bez zbędnych utrudnień administracyjno - biurokratycznych:
 - plany zagospodarowania,
 - stan prawno-własnościowy,
 - powiązanie z infrastrukturą techniczną,
4. Usługi dla biznesu:
 - usługi bankowe i ubezpieczeniowe,
 - dostępność instytucji skarbowych, kontrolnych i innych,
 - procedury rejestracyjne i wsparcie dla małej przedsiębiorczości.

Problem rozwoju, który można sformułować na podstawie powyższych przesłanek to :

- jak wykorzystać dobre położenie gminy;
- czy wszędzie stosować rozwój kanalizacji sanitarnej;
- jak zabezpieczyć w wodę nowo powstałe osadnictwo;
- jakie działania stworzyć by wesprzeć rozwój przedsiębiorczości;
- jak ułatwić powstawanie nowych przedsiębiorstw;

Planując rozwój gminy w perspektywie kilkunastoletniej należy rozważyć znaczenie poszczególnych **czynników rozwoju gospodarczego**. Doświadczenia wielu krajów rozwijających się dowodzą istnienia procesu przeobrażeń w zakresie znaczenia poszczególnych czynników wpływających na wzrost gospodarki.

Stwierdzono, że do czynników tracących na znaczeniu należą:

1. Ziemia – wzrost produktywności ziemi spowodował w krajach uprzemysłowionych permanentny nadmiar żywności.
2. Kapitał – przy założeniu określonej ceny, kapitał jest dostępny na rynkach międzynarodowych – dla dochodowych przedsięwzięć gospodarczych.
3. Surowce naturalne – były i są czynnikiem wzrostu tylko w nielicznych krajach.

Czynniki zyskujące na znaczeniu, to czynniki o charakterze jakościowym:

1. Systemy organizacyjne:

- odchodzenie od produkcji masowej,
- sposób wykorzystania zasobów ludzkich,
- spadek znaczenia procesów produkcji na rzecz wzornictwa i marketingu.

2. Kapitał ludzki:

- motywacje i dążenia do poprawy bytu i wykorzystywania pojawiających się szans,
- samodyscyplina – umiejętność godzenia bieżących potrzeb z wymaganiami długofalowego rozwoju,
- wykształcenie i kwalifikacje pozwalające na świadczenie pracy na wysokim poziomie, w rozwojowych dziedzinach gospodarczych.

Propozycja misji

Strategia Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 kontynuuje założenia „strategii rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2000-2012”, gdzie określono misję strategii w następujący sposób:

*STWORZENIE INFRASTRUKTURY DLA GODNEGO ŻYCIA W
DOSTATKU I CZYSTYM ŚRODOWISKU, Z DOSTĘPEM DO
EDUKACJI I KULTURY, DLA ZAPEWNIENIA PRACY
MIESZKAŃCOM, DAJĄCEJ POCZUCIE STABILIZACJI I PEWNOŚCI
ŻYCIA, PRZY ZWIĘKSZENIU AKTYWNOŚCI NASZEJ
SPOŁECZNOŚCI.*

Zespoły robocze pracujące nad obecnym dokumentem uznały, że misja jest nadal aktualna i nie należy jej modyfikować.

Rozdział 5

Prace zespołów roboczych

Prace nad strategią rozpoczęły się od powołania zespołów roboczych Zarządzeniem nr 4/2013 Wójta Gminy Dobrcz z dnia 8 stycznia 2013 . Zespoły powołano po analizie poprzedniego dokumentu strategicznego i określono ich zadania:

1. Zespół spraw gospodarczych, zagospodarowania przestrzennego i rozwoju;
2. Zespół oświatowo-kulturalny;
3. Zespół społeczno-zdrowotny;
4. Zespół ochrony środowiska;
5. Zespół bezpieczeństwa gminy;
6. Zespół społeczeństwa informacyjnego

Zespoły w okresie luty- marzec 2013r. pracowały nad analizą SWOT, określeniem celów i zadań do realizacji. Poniżej podajemy wyniki prac .

Zespół spraw gospodarczych, zagospodarowania przestrzennego i rozwoju

Zespół stwierdził, że największym problemem są wysokie koszty pracy co przekłada się na wzrost bezrobocia. W gminie większość zakładów pracy to jednoosobowe firmy, które nie tworzą miejsc pracy. Dla mieszkańców alternatywą na pracę jest pobliska Bydgoszcz. Dobra lokalizacja gminy pozwala na szybkie dotarcie do miasta. Jednak na terenie gminy występują wsie, gdzie utrudniony jest dojazd do Bydgoszczy. Wstępnym rozwiązaniem jakie zastosowały władze gminy było uruchomienie linii autobusów szkolnych dla mieszkańców , którzy dowożeni są do przystanków przesiadkowych. Wszystkie zespoły podkreślały problem komunikacji wewnętrznej. Innym ważnym problemem są zmiany jakie zachodzą w rolnictwie . Polityka Unii Europejskiej wspiera wielkoobszarowe gospodarstwa oraz pomaga w zmianie funkcji małym gospodarstwom. Zmiany te również widać w gminie Dobrcz. Rolnicy nastawieni są na specjalizację np. hodowli trzody chlewnej czy produkcji mleka . Małe gospodarstwa szukają dla siebie alternatywy tworząc zagrody edukacyjne, gospodarstwa ekologiczne czy agroturystyczne. Zespół zastanawiał się nad formami wsparcia dla rolnictwa. Jediną możliwość upatrywano właśnie we wspieraniu rozwoju alternatywnych form rozwoju. W innych przypadkach na rozwój rolnictwa ma ogólna sytuacja w kraju i zagranicą oraz przepisy krajowe i unijne. Odnośnie rozwoju przedsiębiorczości zespół zauważył, że wsparciem mogą być instytucje otoczenia biznesu takie jak Centrum Wspierania Przedsiębiorczości . Innym ważnym działaniem jest przygotowanie terenów pod inwestycje tj. uzbrojenie działek wzdłuż planowanej drogi ekspresowej S-5. Kolejne działanie to spójna polityka promocyjna w oparciu o lokalne zasoby. Ważnym dokumentem, który wesprze rozwój gminy będzie „Studium uwarunkowań i

kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrcz” . Wskaże on strefy rozwoju poszczególnych funkcji gminy.

Zespół również rozważał problem bezrobocia, która wpływa na ubożenie społeczeństwa. Z zaproponowanych form wsparcia są różnego rodzaju działania aktywizacyjne np. Kluby Integracji Społecznej, Centra Integracji Społecznej.

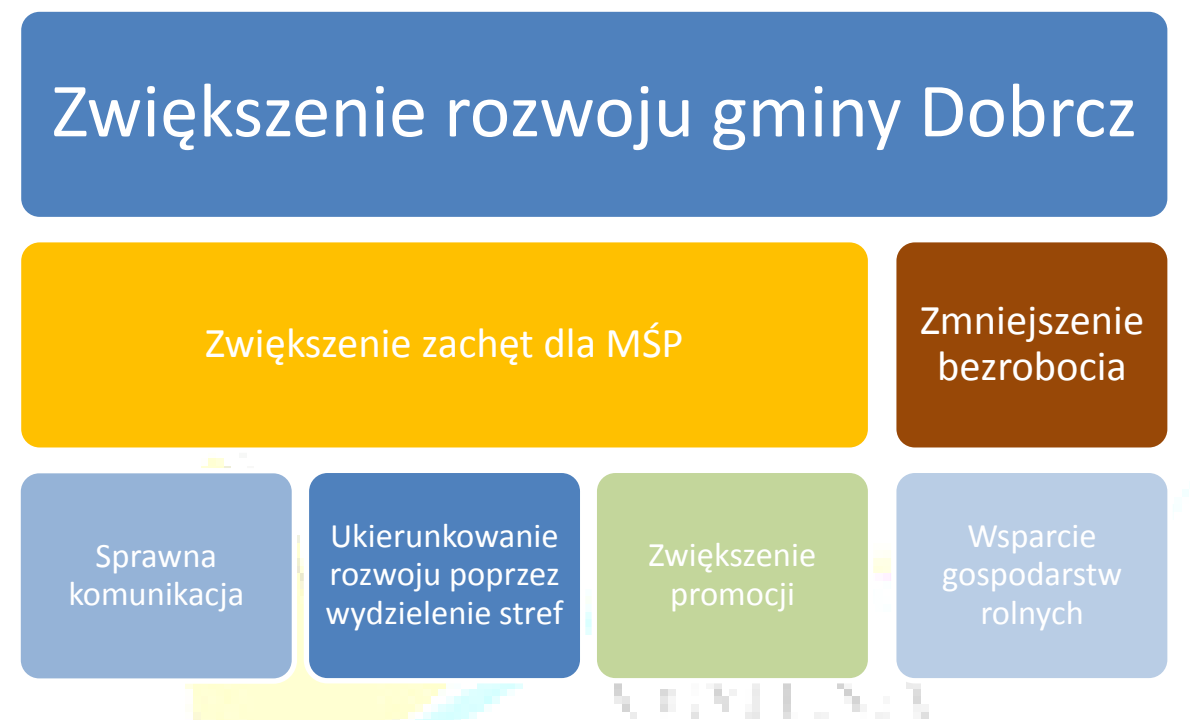
Ważnym elementem będą nowe instrumenty finansowe z funduszy europejskich i krajowych. Realizacja projektów , szczególnie innowacyjnych bardzo wpłynie na rozwój gospodarki. Poprawi także infrastrukturę techniczną gminy poprzez rozwój systemów kanalizacyjno-wodociągowych, drogowych czy oświetleniowych. Fundusze europejskie są motorem do rozwoju społeczeństwa , dlatego należy z nich korzystać i zachęcać przedsiębiorców do aplikowania o środki zewnętrzne. W związku z powyższym w gminie musi powstać centrum informacji o istniejących źródłach finansowania . Pozwoli to na lepsze przygotowanie się do aplikowania, a tym samym wpłynie na rozwój gminy. Należy podkreślić, że Gmina Dobrcz zmieniała się. Wsie takie jak Dobrcz, Kotomierz, Wudzyn to rozwój nowych osiedli i infrastruktury. Widać wyraźnie jak funkcja rolnicza ustępuje funkcji osadniczej. Należy zatem tak rozwijać się by zachować proporcję w rozwoju i tereny o wysokiej bonitacji gleb pozostawić pod rozwój rolnictwa. Obie funkcje zapewnią zrównoważony rozwój gminy.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Atrakcyjne położenie geograficzne • Możliwości rozbudowy terenów inwestycyjnych wzdłuż trasy nr 5 • Duża ilość terenów rolniczych • Dobre gospodarstwa rolne • Doskonała obsługa komunikacyjna w skali kraju i lokalnej • Zwodociągowanie gminy w 99% • Istnieje system kanalizacji sanitarnej • Posiadamy tereny rekreacyjne • Zasoby przyrody, które można wykorzystać turystycznie- Dolina Dolnej Wisły, parki, rezerваты • Konsekwentnie realizowane inwestycje, • Rozwój budownictwa mieszkaniowego • Duże tereny inwestycyjne – możliwość	• Nie wystarczająco rozwinięta infrastruktura: gazociąg, kanalizacja, chodniki, trasy rowerowe • Niewspółmierny rozwój mieszkalnictwa i infrastruktury - brak dróg, chodników , oświetlenia na nowych osiedlach ; • Gleby wysokiej bonitacji – jako przeszkoda do rozwoju osadnictwa • Nie wystarczająca ilość połączeń komunikacji publicznej wewnątrz gminy jak i na zewnątrz; • Drogi gminne wymagają modernizacji • Nie wystarczająca koordynacji rozwoju budownictwa jednorodzinnego; • Problemy sąsiedzkie - produkcja

powstania nowych zakładów produkcyjnych • Wyraźne ukształtowanie strefy przestrzenno-funkcjonalnej; • Dobrze wykształceni pracownicy • Dobrze rozwinięty system telekomunikacyjny;	rolnicza a mieszkalnictwo jednorodzinne; • Rozproszony rozwój zabudowy mieszkaniowej • Mało zagospodarowane treny przy jeziorze w Borównie; • Niezachowanie naturalnych siedzib zwierząt i stanowisk roślinności ; • Brak aktualnego studium; • Duża ingerencja budownictwa mieszkaniowego w tereny rolne; • Bliskość Bydgoszczy utrudnia dostęp do gruntów rolnych • Zbyt mało inwestycji w energię odnawialną; • Nie wystarczające nakłady na szkolnictwo; • Rozdrobnienie gospodarstw rolnych; • Mała liczba średnich przedsiębiorców, dominują firmy jednoosobowe, • Brak przyzwolenia społecznego na wytwarzanie energii odnawialnej • Zbyt słabe działania w celu zainteresowania mieszkańców problemami gminy; • Wzrost bezrobocia
SZANSE	ZAGROŻENIA
• środki z zewnątrz • Plan ogólnopolski zagospodarowania jezior i wód	• Niestabilne prawo • Nadmierne obciążenia fiskalne przedsiębiorców i rolników • Wysokie koszty utrzymania pracowników; • omijanie studium zagospodarowania przestrzennego poprzez przepisy „Wytrychy”

	• kryzys gospodarczy • wysokie bezrobocie • nieopłacalność produkcji rolnej oraz jej nieprzewidywalność
--	---

Zespół zaproponował następujące cele

Zespół oświatowo-kulturalny

Prace zespołu skupiły się w trzech obszarach tj:

- oświaty
- kultury
- sportu

W gminie Dobrcz istniejący system sieci szkół pozwala na zapewnienie prawidłowego kształcenia dzieci i młodzieży. Uwaga Radnych skupiona jest już na najmłodszych mieszkańcach gminy. Z prywatnej inicjatywy powstał klubik dziecięcy, przy szkołach powstały punkty przedszkolne tak by każde dziecko od 3 lat było objęte wychowaniem przedszkolnym. W Borównie funkcjonuje przedszkole samorządowe. Jednak nadal należy inwestować w edukację tak by zapewnić młodym mieszkańcom lepszy start na rynku pracy. Dzięki staraniom samorządu z pieniędzy unijnych organizowane są w szkołach zajęcia pozalekcyjne, które mają pomóc rozwijać zainteresowania uczniów oraz pomóc wyrównać im szanse w dostępie do edukacji. Zespół podkreślił, że edukacja doświadczalna, w ramach innowacyjnych programów nauczania musi być rozwijana już od okresu przedszkolnego poprzez wspieranie uniwersytetów dziecięcych i innych działań. Będzie to z jednej strony motywować uczniów do zdobywania

wiedzy ale również rozwinięciu nauczycieli, którzy będą musieli dostosować zajęcia do potrzeb uczniów. Edukacja jest ważna dla wszystkich mieszkańców, dlatego proponuje się formy edukacji przez całe życie. Od form sformalizowanych poprzez formy niesformalizowane prowadzone przez organizacje pozarządowe. To również aktywizowanie seniorów poprzez uczestniczenie w zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Gminny Ośrodek Kultury jest koordynatorem działań kulturalnych. Duży wachlarz zajęć proponowanych przez GOK pozwala na rozwijanie swoich zainteresowań. Jednak należy tak zorganizować lokalne placówki kultury by aranżowały i integrowały większość lokalnych społeczności. Pomysłem na tę działalność mają być świetlice tematyczne oraz promocja lokalnych zasobów kulturowych jak i naturalnych. Ważnym problemem, na który zwrócił uwagę zespół jest fakt, że dla młodzieży uczącej się poza gminą Dobrcz oferta kulturalna jest niewystarczająca. Na pewno wpływ na to ma fakt, że obecny model wypoczynku zakłada świat wirtualny a nie realny. Jednak rolą Gminnego Ośrodka Kultury jest stworzenie takiej oferty która zainteresuje młodego człowieka. Ważnym działaniem ośrodka jest pobudzanie aktywności wszystkich mieszkańców poprzez udział w imprezach lokalnych oraz warsztatach. Ważną rolę w aktywności kulturalnej odgrywa Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrczu, która dzięki posiadanym zasobom i organizowanym wydarzeniom jest ważnym miejscem na mapie kulturalnej gminy.

W gminie funkcjonuje stowarzyszenie Gminny Ludowy Klub Sportowy, który zrzesza różne sekcje. Swoim zasięgiem obejmuje całą gminę. Zawodnicy ćwiczą w oparciu o obiekty gminne takie jak hala sportowa, kompleks boisk „ORLIK”, boiska sportowe w poszczególnych wsiach oraz sale gimnastyczne szkolne. Ważnym działaniem jest skoordynowanie wszystkich działań sportowych oraz poszerzenia oferty o zajęcia rekreacyjne dla mieszkańców. Inwestowanie w sport to inwestowanie we własne zdrowie. Drugą i nie mniej ważną stroną medalu są osiągnięcia sportowe a tutaj gmina w ostatnich Igrzyskach Sportowców Wiejskich zajęła I miejsce wśród gmin wiejskich.

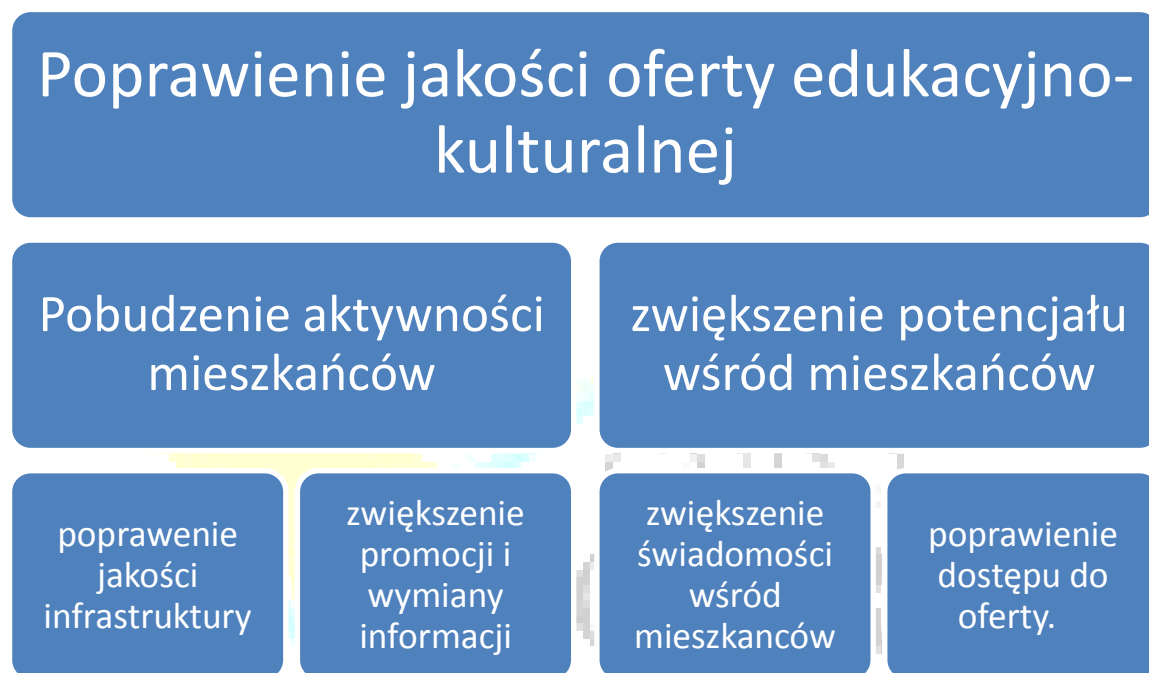
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Nowe i atrakcyjne świetlice oraz obiekty sportowe, place zabaw, • Istniejąca infrastruktura stwarza możliwości aktywnego rozwoju różnych grup społecznych (dzieci, młodzież, seniorzy) • Świetlice i place zabaw dostępne w większości wsi,	• Zbyt mała liczba twórczych konkursów; • Nie we wszystkich szkołach prowadzony jest e-dzienniczek; • Nie we wszystkich salach dydaktycznych jest sprzęt multimedialny • Nie wszyscy nauczyciele korzystają z

• Ciekawe zajęcia w Gminnym Ośrodku Kultury, • Rozbudowana sieć informatyczna funkcjonują strony internetowe, Urzędu Gminy, biblioteki, GOK) • Duży potencjał ludzki, • Położenie Gminnego Ośrodka Kultury umożliwia dobry – łatwy dostęp • Mała liczba uczniów w poszczególnych klasach to lepsze warunki nauki, bezpieczeństwo , łatwość identyfikacji uczniów ich mocnych i słabych stron, • Atrakcyjne położenie gminy (blisko dużego miasta) to możliwość korzystania z oferty miasta ale również kierowanie oferty do mieszkańców Bydgoszczy, • Dobrze przygotowana kadra pedagogiczna, • Duży wachlarz zajęć edukacyjnych • Małe szkoły osiągają lepsze wyniki w nauce, • Współpraca między szkołami (organizowanie konkursów, wspólnych projektów) • Dobrze wyposażona biblioteka gminna, • Prężnie działające sekcje sportowe (niektóre), przekłada się to na dobre wyniki w sporcie, • Otwarcie opiekunowie i trenerzy • Ośrodek nad jeziorem w Borównie miejscem spędzania czasu wolnego, • Rolniczy charakter gminy – ostoja zwyczajów i obyczajów	nowoczesnych technologii ; • Mała motywacja nauczycieli dla większej aktywności na rzecz społeczeństwa; • Słaba możliwość z korzystania ze szkół popołudniami (problemy z odwozem uczniów); • Zbyt mała liczba zajęć dodatkowych dla uczniów ; • Słaba infrastruktura w szkołach np. brak stołówek lub słabo wyposażone; • Bardzo duże koszty ogrzewania obiektów szkolnych; • Niewystarczający teren przy szkołach; • Brak basenu w gminie; • Nie ma jednostki zarządzającej obiektami sportowymi; • Zbyt mała liczba zajęć sportowych; • Mała liczba sal lekcyjnych; • Słabe relacje z zarządzającymi klubem sportowym; • Za mała liczba obiektów sportowych; • Za małe wsparcie finansowe działalności sportowej, oświatową i kulturalną; • Utrudniony dostęp do pełnego korzystania z istniejących obiektów sportowych; • Położenie blisko Bydgoszczy to zagrożenia w postaci narkotyków, przemocy; • Za mała liczba świetlic wiejskich oraz słaba oferta kulturalna dla mieszkańców w istniejących obiektach • Mała liczba zajęć w Gminnym Ośrodku
--	---

• Aktywne organizacje pozarządowe	Kultury; • Co raz słabsze zainteresowanie kulturą wśród młodzieży; • Mało miejsc spotkań dla młodzieży; • Zbyt mała liczba liderów łączących młodzież oraz inicjatyw dla młodzieży • Niewykorzystanie posiadanej infrastruktury na większą identyfikację uczniów; • Mała liczba boisk przy szkołach- słabo wyposażone; • Niechęć uczniów do zajęć pozalekcyjnych; • Niewielka liczba ścieżek rowerowych • Słaba komunikacja między gminą a Bydgoszczą oraz wewnątrz gminy(mała liczba połączeń) • Brak strategii edukacji elementarnej • Niewystarczająca oferta dla seniorów (zajęcia komputerowe, informacja komórkowa); • Mała koordynacja działań samorządowych i organizacji pozarządowych • - nie ma osób odpowiedzialnych za animowanie inicjatyw w świetlicach; • Niewielkie zaangażowanie w pozyskiwanie funduszy zewnętrznych
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Środki z Unii Europejskiej; • Kryzys może być szansą dla bezpłatnej oferty placówek kulturalnych; • Partnerstwa • Lider wyznaczający cel; • Wczesna edukacja;	• Kryzys gospodarczy; • Karta nauczyciela • Niestabilne prawo • Kultura masowa wypiera kulturę tzw. wysoką • Kryzys wartości

• Informatyzacja • Aktywna młodzież • Komunikacja wewnętrzna-zewnętrzna • Gazociąg • Rozwój sieci kanalizacyjnej; • Objęcie opieką przedszkolną wszystkie dzieci (żłobki, klubiki)	• Słaby przyrost naturalny • łączenie placówek kulturalnych; • odpływ dzieci do szkół bydgoskich • ograniczenie środków przez Unię Europejską ;
---	--

Zespół zaproponował następujące cele:

Zespół społeczno- zdrowotny

Przemiany społeczno-gospodarcze jakie zachodzą w Polsce powodują, że pojawiły się nowe zjawiska nie znane w poprzednim dokumencie lub takie, które nie zostały uznane za problem. Obecnie należy podkreślić, że wśród największych problemów społecznych jest rosnące bezrobocie co przekłada się na zubożenie społeczeństwa. To z kolei ma wpływ na wzrost osób ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej. Brak pracy w kraju wpływa na podejmowanie decyzji o wyjeździe za granicę. Z jednej strony osoby pracujące poza granicami naszego kraju przesyłają środki finansowe, które inwestowane są na miejscu. Z drugiej strony na wyjazd decydują się osoby, które posiadają wiedzę i umiejętności , które mogły by być wykorzystywane w kraju. Migracja zarobkowa ma jeszcze jeden wymiar bardziej bolesny- wpływa na zaburzenie na płaszczyźnie opieki i wychowania , a także zaburzenia w sferze

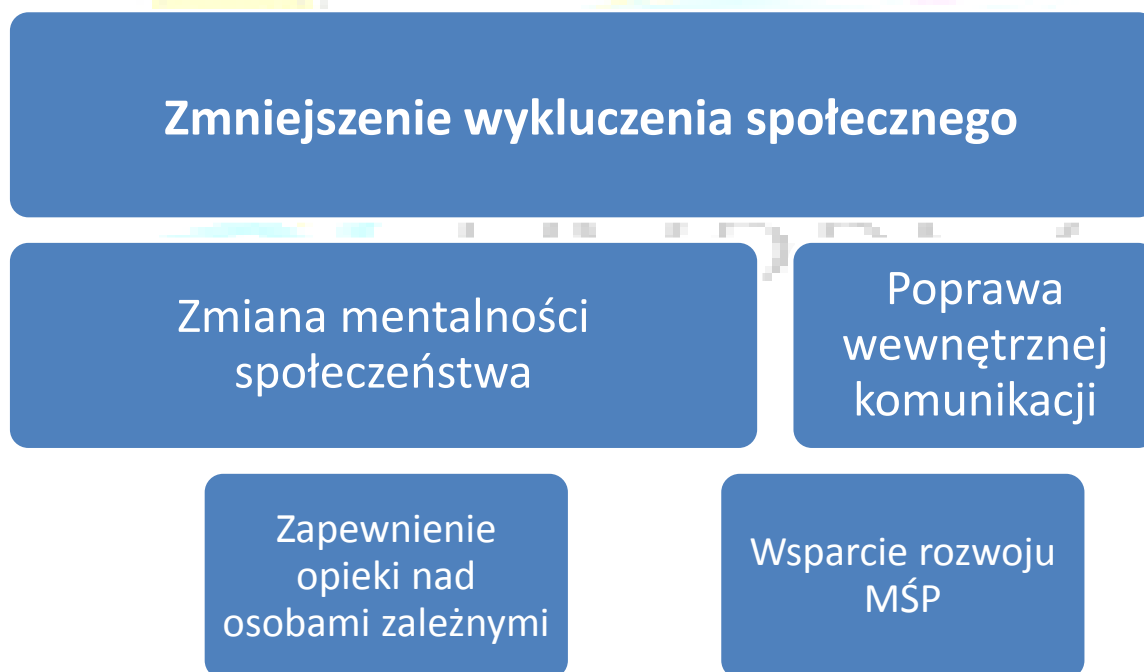
komunikacji emocjonalno-społecznej dzieci. Na zdefiniowanie tej sytuacji powstało określenie „euro-sieroty”. Dzieci pozostawione pod opieką tylko jednego z rodziców lub dziadków na wychowanie. To zaburzone relacje dotyczą również samych małżonków i powodują wzrost pozwów rozwodowych. Rodzina jest podstawową grupą społeczną i pełni bardzo ważne role w społeczeństwie, m.in. przygotowuje młode pokolenie do sprawnego funkcjonowania w nim. Należy jednak zwrócić uwagę, że choć funkcje rodziny pozostają względnie niezmiennie, a sama instytucja rodziny istnieje prawie tak długo, jak istnieje społeczeństwo, to kształt rodziny zależy silnie od następujących w społeczności przemian. Współczesna rodzina wygląda inaczej niż rodzina sprzed kilkudziesięciu lat: dominuje model nuklearny – rodzice z jednym lub dwojgiem dzieci, natomiast jeszcze do niedawna powszechnie spotykanym modelem rodziny była rodzina wielopokoleniowa. Rodzina wielopokoleniowa ma kilka ważnych zalet: po pierwsze, zapewnia opiekę dziadków nad najmłodszym pokoleniem. Rodzice mogą spokojnie decydować się na posiadanie dzieci, mają bowiem pewność, że gdy pójdą do pracy, będą miały one zapewnione całodzienną opiekę. Drugą zaletą rodziny wielopokoleniowej jest zapewnienie opieki nad dziadkami, którzy wraz z wiekiem, mogą tracić dotychczasową sprawność i potrzebować pomocy.

Zespół obserwując opisane powyżej problemy ustalił, że należy bardzo skupić się na rodzinie jako podstawowej komórce społecznej. Można to zrobić poprzez wprowadzenie systemu opieki nad najmłodszymi, kartę dużej rodziny oraz wsparcie dla osób zależnych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Posiadamy dobre zaplecze w służbie zdrowia z dostępem do podstawowej opieki zdrowotnej • Powstały gabinety rehabilitacyjne • Dobra sieć szkół • Stołówki w szkołach • Objęcie programem dożywiania • Dużo zajęć pozalekcyjnych • W gminie posiadamy ważne instytucje społeczno-oświatowe • Wykształcona kadra • Rosnąca ilość dzieci (rozwój demograficzny) • Dobra współpraca z różnymi instytucjami	• Zbyt mało rozwinięta infrastruktura turystyczna • Trudność z dojazdem dzieci na zajęcia pozalekcyjne • Utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów na miejscu w ośrodkach zdrowia • Mała sprawność fizyczna dzieci i rosnąca otyłość • Ubożenie społeczeństwa i jego rozwarstwienie • Rosnące bezrobocie • Likwidacja posterunku policji • Brak zespołu profilaktyki zdrowotnej • Brak umowy z NFZ na rehabilitację

• Dobra lokalizacja gminy blisko dużego miasta • Duża ilość zajęć profilaktycznych • Tereny inwestycyjne	• Brak poczucia bezpieczeństwa • Brak przemysłu • Słabo rozwinięte mieszkalnictwo socjalne
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Środki finansowe z Unii Europejskiej • Szeroko pojęta profilaktyka • Rozwój sportu • Ekologia • Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży (programy ogólnokrajowe)	• Niejasne przepisy • Starzejące się społeczeństwo • Choroby cywilizacyjne i niska świadomość mieszkańców • Rozpadające się więzi rodzinne • Eurosieroctwo

Zespół zaproponował następujące cele do realizacji:

Zespół ochrony środowiska

Czyste środowisko jest jednym z elementów rozwoju społeczeństwa. Przez lata stawiano na rozwój zapominając o środowisku. Teraz poprzez różnego rodzaju działania powoli uwaga skupia się na środowisku. W gminie zrobiono w tej kwestii dużo. Przede wszystkim w największych miejscowościach uporządkowano system gospodarki ściekowej. Jednak problem pozostał przy gospodarstwach rozproszonych, gdzie wydaje się, że jednym rozsądnym rozwiązaniem będzie budowanie systemu oczyszczalni przyzagrodowych.

Innym ważnym tematem, na który władze gminy zwracają uwagę jest zabezpieczenie w wodę. Woda jako jeden z najcenniejszych darów i nie wyobrażamy sobie życia bez niej. Studnie głębinowe na terenie gminy zabezpieczają bieżące potrzeby jednak należy wyposażyć je w zbiorniki retencyjne, które będą stanowić o bezpieczeństwie w przypadku awarii lub zwiększonego poboru wody.

Ogrzewanie ma wpływ na zanieczyszczenie środowiska. Przez gminę będzie przebiegać nitka gazowa. Należy również pomyśleć o innych ekologicznych rozwiązaniach. Oczywiście jak zawsze największym problemem będą koszty tych zmian, które niestety najbardziej dotkną mieszkańców. Bez wsparcia finansowego z zewnątrz zmiany te będą następować bardzo wolno.

Zespół zauważył również, że należy poświęcić więcej uwagi na ochronie naturalnych remiz zwierzyny oraz na nowe nasadzenia. Inną kwestią jest rekultywacja jezior w Kusowie i Borównie oraz stworzenie miejsc do rekreacji i wypoczynku z pełnym zapleczem sanitarnym.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Możliwość rozwoju odnawialnych źródeł energii (fotowoltaika); • Zasoby przyrodnicze: parki, rezerваты, • Społeczna straż rybacka • Realizacja programów przydomowych oczyszczalni ścieków • Dobre położenie ; • Brak przemysłu • Potencjał do rozwoju turystyki • Zasoby wodne	• Zanieczyszczenie środowiska (wyrzucanie śmieci) • Zanieczyszczenie wód • Mała ilość sieci kanalizacyjnej • Zabudowa skarpy Wiślanej • Słabe zadrzewienie gminy • Problem bezpańskich psów i kotów brak schroniska; • Słabo rozwinięte ścieżki pieszo-rowerowe

• Ścieżka edukacyjna w Kozielcu; • Uregulowanie zabudowy przez studium zagospodarowania przestrzennego • Dbanie o tereny wokół obiektów użyteczności publicznej; • Tereny rekreacyjne • Polepszający się system zadrzewień; • Rozwój sieci kanalizacyjnej • Mocno zwodociągowana gmina • Czyste powietrze • Rozwinięty handel • Dużo terenów zielonych • System odbioru odpadów komunalnych • Dobry stan dróg • Rozwój rehabilitacji w Gądeczu	• Duże zanieczyszczenie powietrza • Brak szlaków konnych • Niewystarczające środki na ochronę środowiska; • Stare studnie głębinowe i system wodociągowy • niewystarczająca baza noclegowa, • słabo rozwinięte ośrodki wypoczynkowe wokół jeziora w Borównie • chaos wokół jeziora • brak dostępu do wody • niewystarczająca edukacja ekologiczna • brak gazociągu • dewastacje przez psedoturystów • problem bobrów • chore lisy • mało remiz dla zwierzyny na polach
SZANSE	ZAGROŻENIA
• fundusze zewnętrzne • reforma śmieciowa • reforma ściekowa • przejrzyste przepisy • dotacje do eternitu	• ustawodawstwo • brak ochrony krajobrazu • ochrona środowiska nie jest niezależna • zbyt małe środki na ochronę środowiska; • brak narzędzi egzekucji przepisów prawa

Zespół określił następujące cele:

Poprawa stanu środowiska

wzrost infrastruktury

wzrost
świadomości
ekologicznej

ułatwienie dostępu
do infrastruktury

Zwiększenie
nakładów na
ochronę środowiska

zwiększenie akcji
promocyjnej i
informacyjnej

Zespół ds. bezpieczeństwa

Na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców wpływ mają różne czynniki.

Pierwsze to wymierne takie jak dobra infrastruktura drogowa, oświetlenie uliczne czy chodniki. Drugie niewymierne to poczucie bezpieczeństwa, które można budować liczbą patroli policji, monitoringiem czy innymi formami ochrony. Zespół zauważył, że niestety pewne działania, które zmierzają do likwidacji posterunku policji nie wpływają na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa. Ważnym działaniem jest dobra koordynacja różnych przedsięwzięć tak by mieszkańcy wiedzieli, gdzie szukać pomocy w różnych sytuacjach. W tym celu może powstać informator na stronie gminnej lub mogą być wykorzystane inne dostępne narzędzia informacyjne.

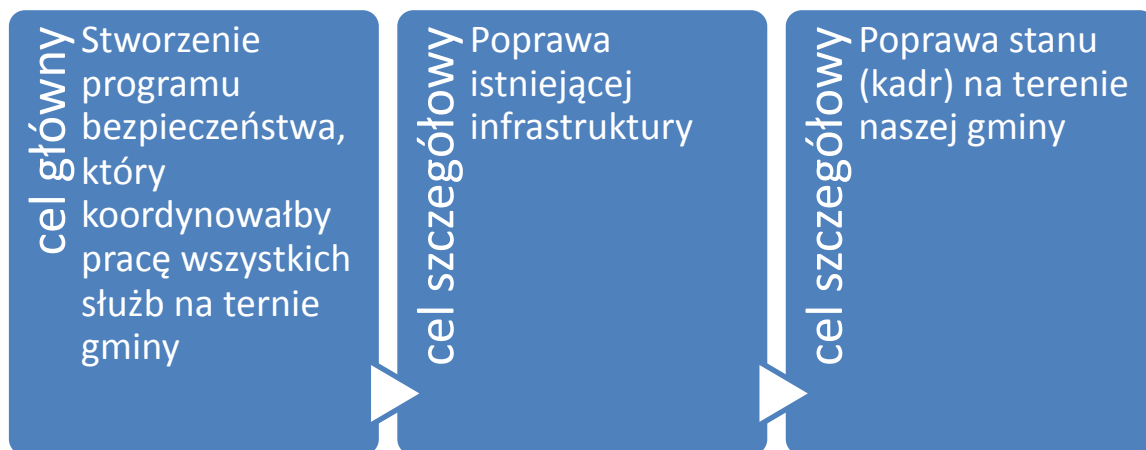
Zespół zwrócił również uwagę, że należy nadal rozwijać infrastrukturę tak by polepszyć bezpieczeństwo mieszkańców, m.in. drogi, ścieżki pieszo-rowerowe, chodniki, oświetlenie. Innym działaniem będzie rozwój monitoringu w oparciu o placówki publiczne.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dobry układ komunikacyjny (dobrze rozwinięta sieć dróg) • Dobre położenie gminy • Możliwość skorzystania z różnych środków komunikacyjnych by dojechać do Bydgoszczy	• Niewystarczająca ilość połączeń wewnątrz gminy; • Wyposażenie służb nie odpowiada aktualnym potrzebom • Niewystarczający rozwój ratownictwa wysokościowego;

• Parkingi • System powiadamiania mieszkańców przez SMS • Pogotowie ratunkowe • Straż Pożarna włączona w KSRG • Posterunek Policji • Zwodociągowanie gminy i łatwy dostęp do hydrantów • Zadawalająca ilość lamp • Szkoły • Dobrze rozwinięta sieć internetowa • Współpraca między instytucjami; • Aktywnie działająca biblioteka • Stały wzrost liczby mieszkańców • Stały rozwój gospodarczy • Rozwijająca się sieć kanalizacyjna • Co raz więcej sprzętu specjalistycznego w Gminnej Spółce Wodnej	• Duża liczba ogródków działkowych- wzrost interwencji; • Niestrzeżone przejazdy kolejowe • likwidacja posterunku policji; • Mała liczba policjantów • Mała liczba ciągów pieszych, rowerowych • Brak ratownictwa wodnego • Duża liczba turystów- więcej interwencji • Ubywa terenów zielonych • Brak programu bezpieczeństwa publicznego , który określałby zadania w określonej przestrzeni czasowej; • Konieczność szkoleń dla członków OSP • Przerost administracji • Zły stan dróg; • Wzrastający ruch na drogach • Nierównomierne oświetlenie uliczne • Mało placów zabaw dla dzieci • Zbyt mała informacja o funkcjonowaniu poszczególnych służb • Brak monitoringu • Niskie dochody gminy • Niska aktywność młodzieży • Brak dowozu na basen • Mało aktywne świetlice wiejskie • Zbyt małą ilość osób pracujących w Gminnej Spółce Wodnej
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Dofinansowanie zewnętrzne • Rozwijanie monitoringu • Wzrost gospodarczy • Stwarzanie miejsc pracy • Kursy doszkalające	• likwidacja posterunku policji • S5 • Kryzys gospodarczy • Niejasne prawo • Postępująca urbanizacja

• Rozwijanie infrastruktury kulturalno-oświatowej • edukacja	
---	--

Zespół określił następujące cele:

Zespół ds. Informatycznych

Termin „społeczeństwo informacyjne” (jahoka shakai) wywodzi się z Japonii. Pierwszy użył go socjolog- Tadao Umesamo w 1963 r., spopularyzował go jednak japoński naukowiec-futurolog- Kenichi Koyame. Kategoria ta wykorzystana została przez Yuji Masuda do opisu transformacji społeczeństwa japońskiego opartego na sektorze informacji i telekomunikacji. Jest to młoda dziedzina, która rozwija się bardzo dynamicznie. W poprzednim dokumencie nie wspomniano o niej z prostej przyczyny- dostęp do Internetu był ograniczony. Dziś każdy kto ma telefon korzysta z Internetu, dotyczy to szczególnie młodszego pokolenia. Jednak pojawiły się problemy jak bezpiecznie korzystać z Internetu. Co z osobami, które są cyfrowo wykluczone. Jak dostosować się do zmian i czy w ogóle można przygotować się na zmiany jakie zachodzą w nowoczesnych technologiach. Zespół uważa, że w przypadku nowoczesnych technologii planowanie perspektywiczne (10-15 letnie) jest nie możliwe, gdyż zmiany następują tak szybko, że to co wczoraj było nowością dziś jest już przeżytkiem. Zatem zespół określił działania na okres 3- 5 lat.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Aktualne strony jednostek	• Internet zagrożeniem dla dzieci i

użyteczności publicznej; • Infrastruktura informatyczna w jednostkach np. szkołach – sprzęt komputerowy, • System powiadomień SMS • E-dzienniczek • E-learning • Wykorzystanie tablic interaktywnych na lekcjach • Otwartość władz na zagadnienia związane ze społeczeństwem informacyjnym	młodzieży • Nie we wszystkich miejscowościach w gminie jest dostęp do Internetu • Mało miejsc, gdzie jest udostępnione Wi-Fi • Nie we wszystkich szkołach wykorzystuje się e-dzienniczek • Starzejący się sprzęt komputerowy • Brak e-usług • Małe środki finansowe na budowę gminnej sieci • Małe umiejętności korzystania z Internetu • Skomplikowane procedury załatwiania spraw w administracji przez Internet • Brak łączy szerokopasmowych na obszarze całej gminy
SZNASE	ZAGROŻENIA
• Środki z Unii Europejskiej • Wzrost wiedzy o narzędziach informatycznych • Zmiany technologiczne • Wzrost dochodów gminy	• Biurokracja • Trudny dostęp do środków unijnych • ACTA • Patenty • Ochrona danych osobowych • Wzrost kosztów utrzymania e-usług

Zespół określił następujące cele

WYRÓWNANIE SZANS W DOSTĘPIE DO SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

Zwiększenie i polepszenie stanu infrastruktury

Podniesienie wiedzy i kompetencji wśród społeczeństwa.

Rozwój e-usług

Zwiększenie promocji i infrastruktury

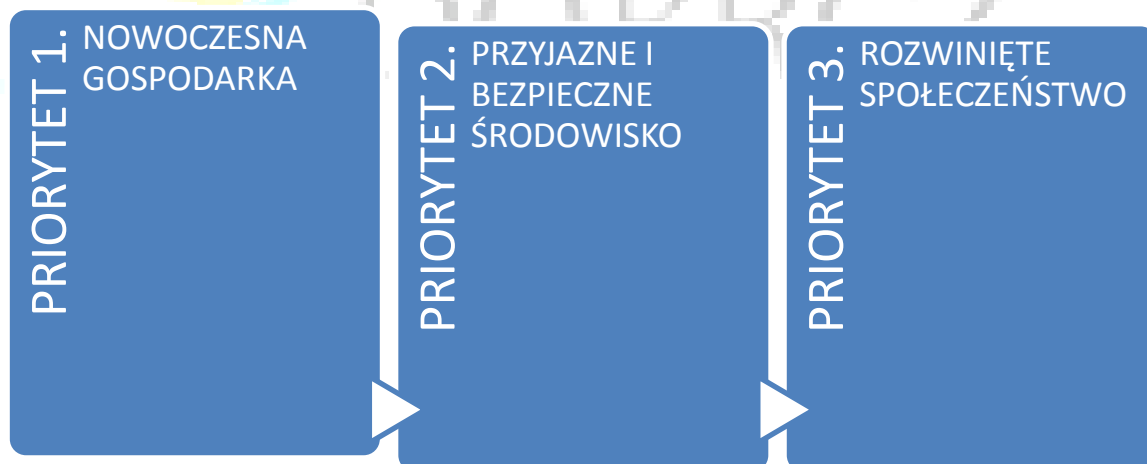
Podsumowanie pracy zespołów

Położenie gminy oraz wszystkie czynniki zewnętrzne mają wpływ na jej rozwój. Analizując pracę zespołów ustalono, że wiele czynników jest spójnych i zależnych od siebie, dlatego nie warto dzielić na dziedziny ale podejść przekrojowo do problemów, celów i zadań by uzyskać jak najlepszy efekt. Zatem określono stan wyjściowy:

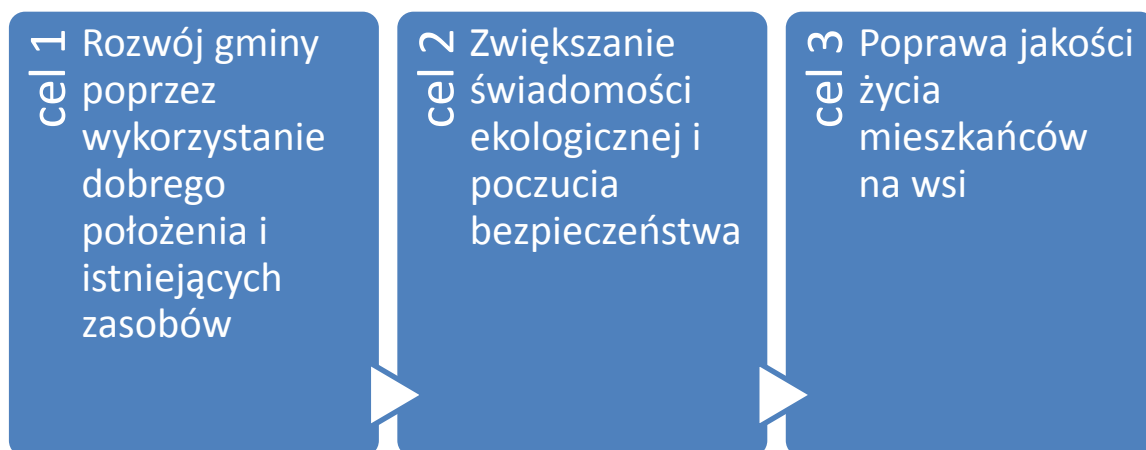
Stan wyjściowy

Z analizy wskazanych przez grupy problemów wynika, że w strategii należy się skupić na trzech podstawowych przedsięwzięciach

Określono trzy cele główne:

Każdy cel realizuje jeden priorytet. Takie podejście pozwoli na łatwą identyfikację projektów. Jeden projekt oprócz realizacji podstawowych wskaźników może dodatkowo realizować również inne priorytety i cele. Poniżej przedstawione zostaną priorytety, cele i działania w formie i opisowej. Forma tabelaryczna będzie stanowiła załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

Rozdział 6

Opis realizacji strategii

Priorytet 1 Nowoczesna gmina – cel 1 rozwój gminy poprzez wykorzystanie dobrego położenia i istniejących zasobów.

Położenie gminy Dobrcz przy ważnych szlakach komunikacyjnych w tym S5 i w pobliżu metropolii Bydgosko-Toruńskiej pozwala na szybszy rozwój gminy. Duże szanse również daje nowa perspektywa finansowa 2014-2020. Ważne jest jednak by dobrze zidentyfikować zasoby gminy oraz prawidłowo je promować. Przykładem jest rolnictwo, szczególnie w ramach małych gospodarstw, które mogą nastawić się na produkcję ekologicznej żywności czy produktów tradycyjnych. Przykłady takiej działalności to Zagroda ekologiczna w Kozielcu, powidła strzeleckie i kozieleckie, gospodarstwo chlebowe „Kromeczka”. Należy rozpocząć procedurę certyfikacji produktów m.in. poprzez oznakowanie znakiem „Kulinarne dziedzictwo”. Mniejsze gospodarstwa powinny rozważyć kwestię zróżnicowania działalności rolniczej w kierunku

działalności gospodarczej. Gmina Dobrcz posiada również duże gospodarstwa specjalistyczne, które zajmują się produkcją dobrej żywności.

Innym ważnym działaniem związanym z położeniem to rozwój gospodarczy gminy. Z jednej strony to lokowanie nowych przedsiębiorstw przy trasie S5, z drugiej wsparcie nowo tworzonych zakładów pracy oraz istniejących. Wsparcie to może być przekazywane poprzez informowanie o istniejących możliwościach dofinansowania a z drugiej ulga de minimis. Rozwój gminy mierzony jest również poprzez rozwój budownictwa mieszkaniowego. Należy tak panować nad ładem przestrzennym tak aby zachować jego prawidłowy rozwój i zachować istniejące funkcje.

Wsparciem tych działań będzie realizacja **celu szczegółowego nr 1 – Poprawa istniejącej infrastruktury. Proponowane działania to**

1. Budowa, rozbudowa, modernizacja sieci wodociągowo kanalizacyjnej,
2. Szlaki komunikacyjne, szczególnie poprawa istniejącej infrastruktury oraz rozwój dróg osiedlowych,
3. Rozwój gazyfikacji,

Zidentyfikowano następujące zadania do realizacji

- budowa magistrali wodociągowej fi 200 Dobrcz-Pauliny-Linówiec- Nekla;
- budowa magistrali wodociągowej Strzelce Górne –Aleksandrowo-Borówno;
- budowa magistrali wodociągowej Wudzyn-Aleksandrowiec –Stronno
- Modernizacja stacji wodociągowej Strzelce Górne- Wymiana i zwiększenie ilości filtrów, budowa zbiornika retencyjnego.
- Modernizacja stacji wodociągowej w Trzeciewcu. Budowa studni głębinowej, zbiornika retencyjnego, montaż zestawu hydroforowego oraz remont kapitalny budynku stacji,
- Modernizacja stacji wodociągowej poprzez budowę zbiornika retencyjnego, montaż zestawu hydroforowego, remont kapitalny budynku stacji w miejscowości Dobrcz;
- budowa kanalizacji sanitarnej Strzelce Górne-Jarużyn, Trzeciewiec, Kotomierz, Wudzyn, Nekla i Sienno,
- rozbudowanie sieci wodociągowej na nowopowstałych osiedlach Aleksandrowo i Strzelce Górne
- przebudowa wodociągu w Gądeczu do ŚDS,
- przebudowa sieci wodociągowej w Aleksandrowcu
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej- Borówno, Nekla, Karolewa, Aleksandrowiec, Dobrcz osiedla, Augustowo
- wsparcie rozwoju przydomowych oczyszczalni na terenach rozproszonej zabudowy
- **Remonty istniejących dróg:**
 - Trzęsacz-Kozielec-Trzeciewiec;

- Trzęsacz koło szkoły,
- Nekla – Augustowo,
- ul. Jarzębinowa Dobrcz
- Wudzyn ul. Szkolna,
- Trzebień-Kotomierz ,
- Borówno plaża Nekla
- Kotomierz-Wudzynek,
- **Bitumowanie:**
 - Nekla ul. Jarzębinowa,
 - Dobrcz ul. Brzozowa, Wiśniowa
 - Wudzyn ul. Kwiatowa, Łąkowa
 - Stronno ul. Szkolna,
 - Kozielec koło sołtysa,
 - Strzelce Górne ul. Szczęśliwa
 - Borówno ul. Modrzewiowa, Topolowa, Lipowa
 - Linówiec ul. Liliowa, Augustowo
 - Gądecz w stronę p. Zawiszy,
 - Włoki ul. Akacyjowa
 - Kozielec Dolny, koło świetlicy
 - Strzelce Górne Dębowa, Leszczynowa
 - Suponin droga na góry
 - Aleksandrowo Plażowa, Pogodna,
 - Kotomierz ul. Podgórna, koło p. Szeligi
 - Zalesie- Pyszczyń- Stronno
 - Wudzynek ul. Główna
 - drogi osiedlowe
- **Chodniki, ścieżki pieszo-rowerowe:**
 - Dobrcz-Borówno,
 - Kotomierz-Dobrcz
 - modernizacja chodnika Kotomierz PKP
 - Kotomierz dolny
 - Trzeciewiec od wsi do RSP
 - Strzelce Górne- Gądecz
 - -Strzelce Górne – Strzelce Dolne
 - Ścieżka rowerowa z Nekli do Koronowa przez Dobrcz-Kotomierz, Wudzyn

Cel szczegółowy nr 2- zwiększenie atrakcyjności gminy jako dobrego miejsca do spędzania wypoczynku i zamieszkania –

poświęcony jest dwom zagadnieniom, które się wzajemnie uzupełniają. Pierwszy dotyczy rozwoju turystyki w gminie w oparciu o posiadane zasoby. Położenie gminy blisko dużego miasta oraz umiejscowienie na jej terenie 7 Rodzinnych Ogrodów Działkowych powoduje, że w sezonie wiosenno-letnim liczba odwiedzających gminę gwałtownie wzrasta. Dodatkowym atutem jest posiadanie dwóch zbiorników wodnych jakimi są jeziora w Borównie i Kusowo-Dobrcz. Akweny te skierowane są również do różnych grup. Jezioro w Borównie jest miejscem wypoczynku. Jezioro Kusowo-Dobrcz to raj dla wędkarzy. Zatem zasadnym jest stworzenie jednej oferty tzw. produktu turystycznego, który w sposób kompleksowy pokaże wszystkie zasoby. Jedną z propozycji może być stworzenie przewodnika turystycznego w formie papierowej lub elektronicznej, który będzie dostępny w biurach turystycznych w Bydgoszczy i Toruniu. Innymi ważnymi działaniami będzie systematyczna rewitalizacja posiadanych obiektów zabytkowych. To również tworzenie wiosek tematycznych, czy gospodarstw ekologicznych lub agroturystycznych oraz korzystanie z dziedzictwa kulturowego i zasobów gminy. Mając na uwadze położenie gminy należy w sposób kompleksowy stworzyć bezpieczne trasy rowerowe, które połączą gminę z Bydgoszczą.

Działanie 2 nosi nazwę "Mieszkam w gminie" i dotyczy przede wszystkim koordynacji działań planistycznych gminy tak by zachować wszystkie funkcje jakie gmina pełni. To także wszystkie działania mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

Zadania zidentyfikowane do realizacji to:

- Rewitalizacja jezior w Borównie, Dobrczu-Kusowie,
- Ścieżki rowerowe do Bydgoszczy
- Przewodnik turystyczny po gminie
- Opracowanie studium zagospodarowania przestrzennego
- Stworzenie marki produktu turystycznego

Cel szczegółowy nr 3 – Zwiększenie atrakcyjności Dobrcz jako dobrego miejsca do inwestowania.

W tym celu określono następujące działania to rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój nowoczesnych technologii. Rozwój gospodarczy jest bardzo ważny dla samorządu. Jednak gmina ma niewielkie możliwości dla tworzenia „dobrego klimatu” dla rozwoju MŚP. Przedsiębiorcy zgłaszali takie postulaty jak obniżenie kosztów pracy, niższe podatki. Kompetencje w tych kwestiach należą do rządu a nie samorządu terytorialnego. Gmina może wprowadzić ulgę w podatkach lokalnych związaną z rozwojem firmy lub wspierać instytucje otoczenia biznesu tak by przedsiębiorcy mogli korzystać nie tylko z funduszy innych ale również z innych instrumentów finansowych. Szansą na rozwój jest przygotowanie terenów

inwestycyjnych pod rozwój przyszłych przedsiębiorstw. Patrząc na układ komunikacyjny gminy najbardziej atrakcyjnymi terenami są te położone wzdłuż drogi krajowej nr 5. Rozwój nowoczesnych technologii jest bardzo ważny nie tylko dla przedsiębiorców ale przede wszystkim dla mieszkańców. W dzisiejszych czasach Internet to nie tylko dobro luksusowe lecz to narzędzie służące do pracy i nauki.

Zidentyfikowane zadania do realizacji:

- Utworzenie Centrum Informacji dla przedsiębiorców
- Wsparcie działań w celu utworzenia podmiotów ekonomii społecznej
- Utworzenie hot-spotów w instytucjach publicznych
- Uruchomienie e-usług w urzędzie gminy
- E-rada
- E-doradca
- Utworzenie indywidualnego konta opłat lokalnych
- Rozwój infrastruktury teleinformatycznej

Priorytet 2 Przyjazne i bezpieczne środowisko- Cel ogólny zwiększenie świadomości ekologicznej i poczucia bezpieczeństwa

Środowisko naturalne jest niezwykle ważnym, choć na co dzień niezauważanym i niedostrzeganym elementem życia. Ono stanowi jednak nasze otoczenie i właśnie dla tego musimy je chronić. Jeżeli nie zadamy o jego czystość, skazani będziemy na życie w otoczeniu zdewastowanych lasów, śmierdzących zbiorników wodnych, smogów, natomiast bez żadnej naturalnej zieleni.

Głównym powodem, dla którego powinniśmy chronić środowisko, jest już wcześniej wspomniany fakt, iż jesteśmy przez nie otoczeni i nierozzerwalnie z nim związani.

Cel szczegółowy nr 1 – Zwiększenie działań mających na celu ochronę środowiska.

Działanie pn. „Ekologiczny Dobrcz”. Nawet najmniejszy czyn przeciw środowisku ma kolosalne skutki dla całego społeczeństwa, dlatego tak ważne są działania proekologiczne w szczególności wyrabianie prawidłowych nawyków np. segregacji odpadów. Ekologia to również porządkowanie zaległości takich jak usuwanie azbestu, porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz inwestowanie w nowoczesne rozwiązania.

Zadania zidentyfikowane do realizacji:

- Wymiana oświetlenia na bardziej efektywne energetycznie co wpłynie na promocję strategii niskoemisyjnej.
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej

wymiana taboru autobusowego w gminie

- Modernizacja taboru autobusowego,
- Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni w miejscach rozproszonej zabudowy,
- Wspieranie rozwoju ekologicznego ogrzewania

Cel szczegółowy nr 2- Poprawa poczucia bezpieczeństwa w gminie

Działania podejmowane przez samorząd we współpracy z odpowiednimi służbami mają na celu poprawienie poczucia bezpieczeństwa. . Potrzeba bezpieczeństwa należy do najważniejszych , najbardziej podstawowych potrzeb psychicznych. Jej znaczenie jest tak ogromne, że uważa się ją za bliską potrzebą biologicznym i pierwotnym. Należy jednak podkreślić, że są to odczucia subiektywne i ulegają one ewaluacji. W pierwszej strategii główną potrzebą bezpieczeństwa były lampy uliczne. Obecnie dla większości osób jest to standard i teraz inne tematy wpływają na poczucie bezpieczeństwa . Jednym z nich jest większa ilość ścieżek pieszo-rowerowych czy monitoring miejsc niebezpiecznych. Na obniżenie poczucia bezpieczeństwa wpłynęła także informacja o likwidacji posterunku policji w gminie. Obecnie mieszkańcy przyzwyczaili się do nowej sytuacji i już tak bardzo nie odczuwają braku bezpieczeństwa.

Zadania, które zostały zidentyfikowane do realizacji to:

- Opracowanie gminnego programu zarządzania monitoringiem;
- Uruchomienie monitoringu w miejscach publicznych – centrum Dobrcz, Kotomierza i Wudzyna;
- Utworzenie centrum zarządzania monitoringiem;
- Włączenie kamer z monitoringu w miejscach publicznych do wspólnego systemu zarządzania;
- Wprowadzenie systemu powiadamiania osobistego członków OSP o zagrożeniach;
- Stworzenie jednolitego systemu powiadamiania o numerach alarmowych;

Cel szczegółowy nr 3 – Zwiększenie świadomości ekologicznej

Koncepcja trwałego i zrównoważonego rozwoju została przyjęta jako wiodąca zasada rozwoju społeczno-gospodarczego i wytyczna gospodarowania środowiskiem przyrodniczym w Unii Europejskiej. Świadomość ekologiczna nie jest bowiem sumą uzyskanej informacji, lecz efektem własnych przemyśleń i doświadczeń. Kształtowanie w procesie wychowania orientacji, uczuć, pasji wywiera wpływ na późniejsze postępowanie człowieka w środowisku przyrodniczym. Dlatego potrzeba ochrony środowiska powinna stać się nawykiem i być uwzględniana na każdym stanowisku pracy, a także w decyzjach mikro- i makroekonomicznych i wobec tego środowiska. „Pojęcie świadomość ekologiczna jest używane w dwojakim znaczeniu. W znaczeniu szerszym oznacza całokształt uznawanych idei, wartości, opinii o środowisku jako miejscu życia

i rozwoju człowieka (społeczeństwa), wspólnym dla określonych grup społecznych w danym okresie historycznym. W znaczeniu węższym, bardziej aksjologicznym, świadomość ekologiczna jest to stan wiedzy, poglądów, wyobrażeń ludzi o roli środowiska w życiu człowieka, jego antropogennym obciążeniu, stopniu wyeksploatowania, zagrożenia i ochrony, w tym także stan wiedzy o sposobach i narzędziach zarządzania użytkowaniem, ochroną i kształtowaniem środowiska". Świadomość ekologiczna człowieka kształtuje się w trakcie złożonego procesu pod wpływem ogólnie przyjętych (zmieniających się) norm społecznych, informacji w środkach masowego przekazu, formalnej i nieformalnej edukacji ekologicznej, działań państwa. Świadomość ekologiczna kształtuje się także pod wpływem wykorzystywanych przez państwo tak zwanych instrumentów społecznego oddziaływania. Można je podzielić na instrumenty formalne i nieformalne. „Instrumenty oddziaływania formalne są to działania, które zostały (przynajmniej w pewnym stopniu) usankcjonowane obowiązującymi przepisami prawa, a nawet zinstytucjonalizowane. Główną rolę odgrywa wówczas formalna edukacja ekologiczna, dostęp do informacji o środowisku i lobbing w organach prawodawczych". Do instrumentów nieformalnych zalicza się między innymi nieformalną edukację ekologiczną (realizowaną na podstawie informacji ogólnodostępnych, rozmów w nieformalnych grupach zainteresowanych), działania informacyjne (takich jak publikowanie materiałów szkoleniowych, organizowanie wystaw, pokazów, seminariów, masowych kampanii na rzecz ochrony środowiska), nacisk społeczny (na przykład manifestacje, demonstracje, mające na celu zwrócenie uwagi na aspekty związane z ochroną i zagrożeniem środowiska), czy też usługi społeczne (na przykład centra informacyjne). Wysoki poziom świadomości ekologicznej wpływa na decyzje nabywcze społeczeństwa. Osoby zaangażowane w sprawy ochrony środowiska korygują swoje nawyki i coraz częściej wybierają produkty przyjazne środowisku. Działania samorządu powinny skupić się na zmianie nawyków mieszkańców.

Zidentyfikowane zadania do realizacji:

- akcje ekologiczne (szkolenia, konkursy),
- dalsze dotowanie zmiany poszycia dachowego z azbestu na bardziej ekologiczne rozwiązania,
- dalszy system nasadzeń w gminie.

Priorytet 3 Rozwinięte społeczeństwo

Cel ogólny nr 3 Poprawa jakości życia mieszkańców na wsi

Cel szczegółowy nr 1- Zwiększenie aktywności mieszkańców

Aktywność społeczna jest pojęciem zaczerpniętym z socjologii i jest on stosunkowo nowym zjawiskiem, które dopiero od niedawna zyskuje rozgłos. Aktywność społeczna polega na ożywieniu i aktywizacji działalności różnych jednostek, grup społecznych i organizacji w ramach zaspokajania potrzeb indywidualnych wpływających z naturalnego zapotrzebowania. Przykładem aktywności społecznej mogą być różnego rodzaju kampanie, programy i wiece,

organizowanie różnego rodzaju inicjatyw, które cechuje otwartość i pomysłowość. To całkiem nowe zjawisko, które dopiero się krystalizuje w społeczeństwie. Coraz więcej osób stara się brać czynny udział w jakiejś inicjatywie społecznej. Aktywność społeczna polega na spełnianiu się ludzi, jednostek i organizacji w ramach powierzonych zadań. Z reguły człowiek działa w ramach lokalnych struktur, które pozwalają mu na taką działalność. Aktywność społeczna oznacza dobrowolne poddanie się jakiemuś zagadnieniu lub też problemowi. Sprawia, że życie jednostki, która się aktywizuje nabiera nowych barw i bardziej optymistycznie podchodzi się do problemów życia. Jest to ukierunkowany proces działania na konkretne rezultaty. W ramach tego celu wyróżniamy działania, które aktywizują różne grupy społeczne.

Działanie 1- Organizacja czasu wolnego- skierowana jest przede wszystkim do dzieci i młodzieży, którym chcemy zaproponować zajęcia pozalekcyjne organizowane w szkołach, stowarzyszeniach lub instytucjach kultury. Z drugiej strony stawiamy również na rodzinę, gdzie wspólne spędzanie wolnego czasu jest bardzo ważne. Oprócz oferty instytucji kultury należy położyć nacisk na rozwój infrastruktury i tworzenia miejsc do wypoczynku.

Zidentyfikowane zadania do realizacji:

- budowa świetlicy w Kotomierzu
- budowa świetlicy w Magdalence
- Budowa świetlicy w Borównie
- Budowa świetlicy w Strzelcach Górnych
- remont i doposażenie istniejących świetlic,
- Urządzenie palcu sportowo rekreacyjnego na osiedlu w Nekli
- zagospodarowanie wokół stawu w Augustowie,
- specjalizacja świetlic
- gospodarz w każdej świetlicy
- Zwiększenie oferty instytucji kultury

Działanie 2- W zdrowym ciele zdrowy duch -Aktywność fizyczna odgrywa bardzo ważną rolę w zapobieganiu i leczeniu wielu chorób, głównie wciąż narastającego problemu otyłości. Niski poziom aktywności fizycznej uznawany jest za istotny czynnik zwiększający umieralność ogólną z powodu chorób układu krążenia i nowotworów. Do niedawna za jedną z głównych przyczyn zapadalności i przebiegu chorób uważano jakość i ilość spożywanych posiłków. Znacznie mniejszą uwagę przywiązywano do aktywności fizycznej. Obecnie to nastawienie uległo gruntownym zmianom. Aktywność fizyczna została uznana za nieodzowny element łączący się z prawidłowym żywieniem.

Okazuje się, że regularna aktywność fizyczna korzystnie wpływa na organizm, funkcjonowanie umysłu i jednocześnie zmniejsza ryzyko zapadalności na choroby przewlekłe. W tym działaniu zespół postawił na dwa aspekty. Pierwszy dotyczy rozwoju ochrony zdrowia poprzez

zwiększanie oferty usług specjalistycznych oraz doposażenie gabinetów w specjalistyczny sprzęt. Po drugie rozwój aktywności fizycznej poprzez udział w różnego rodzaju zajęciach sportowych. Nie zapomniano również o rozwoju infrastruktury sportowej.

Zadania zidentyfikowane do realizacji:

- wyposażenie placów zabaw w siłownię outdoorowe ,
- zbudowanie stadionu w Dobrczu,
- powstanie Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji,
- organizacja imprez na szczeblach gminnym , powiatowym , wojewódzkim i ogólnopolskim,
- Dalszy rozwój gabinetów rehabilitacyjnych,
- Doposażenie gabinetów lekarskich w specjalistyczny sprzęt,

Działanie 3 – Aktywni obywatele- Aktywność obywatelska rozumiana jest jako nieprzymuszona działalność społeczeństwa na arenie społeczno-politycznej. Mowa tu o udziale w życiu społeczności lokalnej, krajowej bądź międzynarodowej. Aktywność obywatelska to jedna z cnót obywatelskich, którymi powinien charakteryzować się dobry obywatel państwa demokratycznego. Cecha ta jest bardzo pożądana przez władze, dlatego próbują zachęcić wszystkich obywateli do tego rodzaju aktywności. Każdy z nas powinien mieć wpływ na to, co dzieje się w naszym środowisku, sam – według swoich możliwości – próbować zmienić kwestie, które nam nie odpowiadają. Aktywność obywatelska objawia się poprzez:

- czynny udział w wyborach,
- korzystanie z biernego prawa wyborczego,
- działalność w związkach zawodowych,
- uczestnictwo w związkach wyznaniowych,
- działalność w fundacjach,
- dziennikarstwo obywatelskie,
- działalność w stowarzyszeniach,
- zainteresowanie sprawami ,

Zidentyfikowane zadania do realizacji:

- edukacja ponadgimnazjalna- uczenie się przez całe życie – propozycja zajęć , warsztatów
- dalszy rozwój Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- akcje upowszechniające aktywny tryb spędzania wolnego czasu,
- powstanie centrum organizacji pozarządowych i wolontariatu,

Cel szczegółowy nr 2 – Zwiększenie poziomu edukacji wśród dzieci i młodzieży-

Dziś mamy do czynienia z nowym uczniem i w pewien sposób z nowym światem edukacji, w którym aby dotrzeć do ucznia, trzeba posługiwać się zupełnie innym zestawem narzędzi niż w

XX wieku. W zasięgu rąk – dzieci, rodziców i nauczycieli – pojawił się nowy świat edukacji, niosąc za sobą bogactwo interaktywnych i społecznościowych narzędzi oraz technik, które w naturalny sposób wykorzystywane są codziennie przez młodych ludzi, „cyfrowych tubylców”. Tradycyjna kreda, tablica i dobry nauczyciel mogą okazać się niewystarczające dla zapewnienia efektywności procesu edukacji. Nowy uczeń w informacyjnym społeczeństwie wymaga zupełnie nowego podejścia w nauczaniu, dzięki któremu potrafił będzie przetworzyć docierającą do niego informację w wiedzę. Do tej pory nauka kojarzyła się przede wszystkim z podręcznikiem, tablicą, kredą, biurkiem i dziećmi siedzącymi w ławkach. Tymczasem garściami czerpać można z najnowszych osiągnięć techniki i zgrabnie wykorzystywać je w szkolnej edukacji. Zespół zaproponował działanie pod nazwą „Nowoczesna szkoła” , gdzie oprócz dalszego rozwoju infrastruktury mowa jest również o rozwoju zajęć pozalekcyjnych.

Zidentyfikowane zadania do realizacji:

- rozbudowa szkół w Borównie i Kozielcu o sale dydaktyczne i infrastrukturę społeczną,
- wykorzystywanie do nauki najnowocześniejszych technik multimedialnych i informatycznych oraz dostosowanie sal lekcyjnych,
- zajęcia pozalekcyjne dostosowane do potrzeb uczniów oraz zainteresowań
- powstanie małych orlików na boiskach betonowych przy szkołach
- powstanie mini centrum sportowego przy istniejącym boisku w Strzelcach Górnych
- rozbudowa szkoły w Dobrczu

Ce szczegółowy nr 3 – Zwiększenie form opieki nad osobami zależnymi

Problem starzenia się społeczeństwa Europy jest jednym z największych wyzwań socjalnych i gospodarczych XXI wieku. Dotknie on wszystkie państwa członkowskie i będzie dotyczył niemal wszystkich obszarów polityki UE. Do 2025 r. ponad 20 proc. Europejczyków będzie miało 65 lat lub więcej, przy czym gwałtownie wzrośnie liczba osób powyżej 80. roku życia. Osoby w podeszłym wieku oczywiście potrzebują innego rodzaju opieki medycznej – wraz ze starzeniem się społeczeństwa systemy zdrowotne muszą zostać dostosowane do potrzeb tej grupy wiekowej i równocześnie muszą zachować stabilność finansową. Sytuacja ta kreuje rosnące zapotrzebowanie na wykwalifikowaną kadrę zajmującą się organizacją opieki dla osób starszych. Zespół społeczno – zdrowotny zauważył, że w gminie nie posiadamy miejsca, gdzie można zapewnić opiekę nad osobą starszą, niekoniecznie obłożnie chorą. Zauważono, że w tej dziedzinie należy zmienić sytuację poprzez stworzenie albo klubów seniora w oparciu o system świetlic lub domu dziennego pobytu dla osób starszych. Gmina Dobrcz jako gmina wiejska zachowała system mieszkalnictwa pokoleniowego, to stwarza realne problemy dla czynnych zawodowo. Często muszą te osoby rezygnować z pracy by zapewnić opiekę starszym rodzicom. Dotyczy to również najmłodszych. Polityka prorodzinna nie pozwala na szybki powrót matki do pracy. Mała liczba żłobków , formy pracy niedostosowane do potrzeb matki. Nie na wszystkie

problemy może odpowiedzieć samorząd, niektóre, szczególnie te z elastycznymi formami pracy należą do decyzji rządu .

Zidentyfikowane zadania do realizacji:

- rozwój sieci usług specjalistycznych mający na celu opiekę nad osobami zależnymi,
- Dzienny Dom Pobytu w Gądeczu,
- Karta Seniora,
- Karta dużej rodziny,
- program wsparcia seniorów
- rozwinięcie instytucji pobytu dziennego dla osób niepełnosprawnych,
- Wspieranie działań zapewniających opiekę na małym dzieckiem 1-3,
- bezpieczne patrole,
- wspieranie rodzin zagrożonych marginalizacją ,
- poprawienie infrastruktury ośrodka pomocy społecznej
- rozwój działań ośrodka wsparcia typu dziennego poprzez adaptację pomieszczeń znajdujących się na I piętrze placówki (359,82m²) wraz z budową windy w Środowiskowym Domu Samopomocy w Gądeczu .

Rozdział 7

System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju

Gminy Dobrcz na lata 2014-2025

Ewaluacja strategii będzie to systematyczna i obiektywna jej ocena – jej zaplanowania, wdrożenia i rezultatów. Celem ewaluacji strategii jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości. Ewaluacja stanowić będzie ocenę przedsięwzięć w kontekście ich wyniku, wpływu, oraz potrzeb, które miały zaspokajać. W tym ujęciu celem ewaluacji będzie weryfikacja osiągnięć danego przedsięwzięcia w realizacji do zaplanowanych oczekiwań oraz

wykorzystanie uzyskanych w ten sposób informacji i doświadczeń przy projektowaniu i planowaniu podobnych działań w przyszłości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria.

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań.

Instytucjonalną strukturę systemu monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 tworzą:

- Rada Gminy Dobrcz,
- Wójt Gminy Dobrcz,
- Biuro Programów i Projektów – pełniące rolę centrum koordynacyjnego ds. monitorowania Strategii Rozwoju,
- Wydziały i Referaty – pełniące rolę jednostek realizujących konkretne kierunki interwencji Strategii Rozwoju, będące w kompetencjach samorządu gminnego .

Wszystkie priorytety, cele ogólne i szczegółowe oraz działania będą posiadały wskaźniki określone w załączniku Plan działania do strategii rozwoju gminy Dobrcz, który będzie miał określony dwuletni czas realizacji. Po upływie roku realizacji planu będzie dokonywana analiza realizacji planu oraz rozpocznie się proces przygotowania planu na kolejny okres dwuletni. Po upływie realizacji planu działania sprawozdanie z realizacji założeń strategii w formie raportu jest przedstawiane Radzie Gminy Dobrcz oraz udostępniane mieszkańcom za na stronie internetowej. Plany działania oprócz zadań flagowych, na które Samorząd Gminy będzie ubiegał się o środki zewnętrzne będą zawierać również zadania , które przyczynią się do realizacji założeń strategii, określonych w załączniku nr 1 do strategii.

Za realizację poszczególnych zadań strategii będą odpowiedzialne podmioty wskazane w „Planie działania”. Podmioty te po realizacji zadania nie rzadziej niż raz w roku składają sprawozdanie z realizacji zadania do Biura Programów i Projektów, które odpowiada za monitoring realizacji strategii.

Sprawozdawczość z monitoringu oraz aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 dokonywane będą **w okresach dwuletnich**. Władze samorządowe Gminy Dobrcz dokonują okresowej oceny stopnia realizacji Strategii w oparciu o dwa elementy podsystemu monitorowania

i ewaluacji:

- **analizę wskaźnikową**, opracowywaną przez Biuro Programów i Projektów mające w kompetencjach nadzór nad strategią gminy na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów, referatów i jednostek Gminy, bazującą na miernikach wyznaczonych w strategii dla każdego celu operacyjnego;
- **raport z realizacji kierunków interwencji** Strategii Rozwoju, przygotowywany przez Biuro Programów i Projektów mające w kompetencjach nadzór nad strategią gminy na podstawie informacji otrzymanych od innych wydziałów, referatów i jednostek Gminy.

Analiza wskaźnikowa, bazująca na miernikach wyznaczonych dla każdego celu operacyjnego Strategii Rozwoju, będzie przygotowywana przez Biuro Programów i Projektów mające w kompetencjach nadzór nad strategią gminy w oparciu o pozyskane dane statystyczne i informacje, w skład których wchodzi następujące źródła informacji:

- statystyka prowadzona przez samorząd gminny – generowana i gromadzona przez poszczególne wydziały, referaty i jednostki Gminy, zobowiązane do terminowego przekazywania danych i informacji do stanowiska mającego w kompetencjach nadzór nad strategią gminy;
- statystyka publiczna gromadzona w Banku Danych Lokalnych GUS (www.stat.gov.pl, www.strateg.gov.pl).

Mierniki pochodzące ze statystyki publicznej (GUS) mogą zostać przedstawione w układach porównawczych, tj. np. w porównaniach względnych do innych gmin i średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz kraju. Zakres czasowy analizy powinien obejmować zmiany w stosunku do roku bazowego (2013 r.) i roku ostatniego badania (dynamika). Analiza wskaźnikowa może przedstawiać dostępne wskaźniki w układzie gminnym.

Pomocnicza tabela do przekazywania danych statystycznych dla Biura Programów i Projektów mającego w kompetencjach nadzór nad strategią gminy przez wydziały, referaty oraz jednostki gminne wygląda następująco:

Cel główny nr			
Nazwa miernika	Źródło danych i jednostka miary	Wartość dla roku bazowego (2013 r.)	Wartość dla roku badanego (..... r.)
1.			
2.			
3.			

Raport z realizacji priorytetów przygotowywany przez Biuro Programów i Projektów mające w kompetencjach nadzór nad strategią gminy, opiera się na informacjach dotyczących stanu realizacji danego kierunku interwencji, przekazywanych przez poszczególne wydziały, referaty oraz jednostki gminne. Strategia Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025 precyzuje w każdym

kierunku interwencji jednostkę realizującą dany kierunek interwencji oraz jednostkę monitorującą dany kierunek interwencji ze strony Gminy.

Sprawozdania z realizacji poszczególnych kierunków interwencji są składane (raz w roku) przez wydziały i referaty oraz jednostki gminne do Biura Programów i Projektów mającego w kompetencjach nadzór nad strategią gminy. Na podstawie złożonych sprawozdań, Biuro Programów i Projektów opracowuje raport z realizacji kierunków interwencji, który wraz z analizą wskaźnikową jest podstawą dla władz samorządowych Gminy Dobrcz do podejmowania oceny realizacji Strategii Rozwoju, wprowadzania uzupełnień oraz dokonywania niezbędnych i uzasadnionych zmian (reagowanie na zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze w otoczeniu Gminy). Dla zwiększenia efektywności procesu sprawozdawczego z realizacji priorytetów Strategii Rozwoju, wydziały i referaty oraz jednostki gminne składają sprawozdania na ujednoliconym formularzu sprawozdawczym, wg następującego wzoru:

PRIORYTET NR 			
CEL STRATEGICZNY NR 	CEL SZCZEGÓŁOWY NR 	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA: 	JEDNOSTKA MONITORUJĄCA ZE STRONY GMINY:
OPIS STANU REALIZACJI PRIORYTETU (m.in.: zrealizowane przedsięwzięcia w danym roku, stopień realizacji PRIORYTETU, skuteczność zastosowanych instrumentów realizacyjnych, ocena partnerów realizacyjnych, sukcesy realizacyjne, uzyskane efekty)			
OPIS POWSTAŁYCH TRUDNOŚCI REALIZACYJNYCH (m.in.: problemy powstałe na etapie realizacji, opóźnienia i ich przyczyny, środki podjęte w celu przezwyciężenia trudności, rekomendacje dotyczące zmian w realizacji priorytetów, możliwe usprawnienia)			
OPIS ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (wielkość środków finansowych wydatkowanych na realizację priorytetów w danym roku, w podziale na źródła finansowania)			

Budżet Gminy	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)
Budżet jednostki realizującej	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)
Budżet	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)
Ogółem	(kwota w zł)	(% kwoty ogółem)

